

Innst. O. nr. 88

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 50 (2002-2003)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (eierkontroll i finansinstitusjoner)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Regjeringen fremmer i proposisjonen forslag til endringer i eierbegrensningsreglene i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven). Lovforslaget bygger på en utredning, fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Finansdepartementet den 23. november 2001, som er trykt som NOU 2002:3 Eierbegrensning og eierkontroll i finansinstitusjoner.

Etter gjeldende rett kan ingen i utgangspunktet eie mer enn 10 pst. av aksjene i en norsk finansinstitusjon. Det er imidlertid gjort viktige unntak fra denne hovedregelen. Det viktigste unntaket er at andre finansinstitusjoner kan eie 100 pst. av en annen finansinstitusjon. Dette unntaket åpner for såkalte finanskonsern (flere finansinstitusjoner i samme konsern). De sentrale hensyn bak eierbegrensningsreglene har dels vært å motvirke kryssende eierposisjoner mellom enkeltinstitusjoner og finanskonsern, siden slikt krysseie ville kunne redusere den faktiske konkurransen i markedet. Videre har kravet om eierspredning tatt sikte på å sikre finansinstitusjonenes og finansnæringsens uavhengighet i forhold til annet næringsliv og i forhold til enkelteiere. Dette har vært ansett viktig for bl.a. å unngå eierstrukturer hvor store enkelteiere skal kunne begunstige seg selv eller sine forretningsforbindelser med særlig gunstige lån, garantier mv.

Regjeringen foreslår å oppheve gjeldende eierbegrensningsregler, og erstatte disse med et skjønnsbasert system basert på EØS-direktivene for bank og forsikring. Det foreslås imidlertid enkelte regler som går noe lenger enn den regelstruktur som følger av direktivene, for på denne måten å ivareta de særskilte hensyn Regjeringen mener fortsatt bør ligge bak regler om eierkontroll i finansinstitusjoner. Det vises i den anledning til at en rekke andre EØS-land har benyttet seg av det nasjonale handlingsrom direktivene og EF-traktaten (og EØS-avtalen) gir til å fastsette noe mer konkrete regler enn det som kreves etter direktivene.

I samsvar med direktivene foreslås at enhver som ønsker å erverve mer enn 10 pst. av en finansinstitusjon, skal måtte søke myndighetene om dette på forhånd. Likt med erverv av aksjer regnes inngåelse av opsjonsavtaler mv. Saksbehandlingstiden kan ikke overstige tre måneder. Tilsvarende skal gjelde ved erverv av mer enn 20 pst. Dette følger av direktivene. Ved slike erverv skal myndighetene særlig vurdere om den omsøkte eierandelen vil være i samsvar med hensynet til behovet for egnede eiere, tilsynsmessige forhold, institusjonens uavhengighet i forhold til enkelteiere og annet næringsliv, og konkurransemessige hensyn. Ved erverv av mer enn 25 pst. vil eieren kunne oppnå en form for kontroll over institusjonen, og det foreslås derfor et særlig skjønnsregime for slike erverv. Myndighetene skal i slike tilfeller være overbevist om at ervervet ikke vil komme i strid med de ovenfor nevnte hensyn. I tillegg skal myndighetene kunne se hen til om ervervet vil lede til uheldige virkninger for kapital- og kredittmarkedenes virke måte.

Det er det planlagte innehav av aksjer som skal vurderes, slik at det i normale situasjoner vil være tilstrekkelig å søke én gang. Det må ikke søkes på nytt forut for hver gang de angitte terskelverdier faktisk

passeres hvis den planlagte eierandel gjør at vedkommende eier passerer flere terskler i forhold til det eier i utgangspunktet har. Det foreslås at det gis nærmere regler i forskrift om hvilke opplysninger en søknad skal inneholde. Det legges til grunn at offentlighetslovens alminnelige regler får anvendelse på konsekssonnsøknaden, slik at det vil bero på en konkret vurdering hvorvidt opplysninger i søknaden skal unntas fra offentlighet. Dersom det erverves aksjer mv. i strid med regelverket, foreslås at disse skal måtte avhendes. I samsvar med direktivene, foreslås at avhendelse av aksjer som innebærer at de nevnte terskelverdier passerer skal måtte meldes til myndighetene.

Eierbegrensingsreglene henger nært sammen med andre regler i finanslovgivningen, og det foreslås enkelte tilpasninger i slike tilgrensende regler som følge av de foreslåtte endringene. Det foreslås for det første enkelte tilpasninger i regelverket for stiftelse av forsikringselskaper, slik at det også for slike selskaper skal gjelde et krav om offentlig tegning (dette gjelder allerede for forretningsbanker). Videre foreslås å oppheve de særskilte stemmerettsbegrensningene for finansinstitusjoner, siden disse reglene henger nært sammen med eierbegrensingsreglene. Det foreslås også enkelte endringer i de alminnelige konsesjonsreglene for finansinstitusjoner, som er nødvendige for å oppfylle våre EØS-forpliktelser. Opphevelse av de gjeldende eierbegrensingsreglene nødvendiggjør også enkelte endringer i reglene om organisering av finanskonsern.

De enkelte forslag og deres begrunnelse er nærmere omtalt nedenfor og i proposisjonen. I proposisjonen er det bl.a. også gitt en nærmere beskrivelse av gjeldende norsk rett, utenlandsk rett, den nevnte arbeidsgruppes vurderinger og forslag og høringsinstansenes merknader. I tillegg inneholder proposisjonen en oversikt med merknader til de enkelte bestemmelser i kapittel 10.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Heidi Larssen, Erlend Nornes og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Stei-

nar Bastesen, viser til sine merknader under de enkelte punkter nedenfor.

2. VALG AV REGULERINGSFORM

2.1 Sammendrag

Regjeringen understreker det alminnelige utgangspunktet at våre EØS-forpliktelser krever at det foreligger regler om eierkontroll. Det er derfor ikke et alternativ å oppheve gjeldende regelverk uten å erstatte det med nye regler. I realiteten står en derfor overfor to alternative reguleringsformer mht. eierkontroll. På den ene side kan en velge å opprettholde hovedstrukturen i dagens forbudsbaserte system for eierkontroll, der erverv over en nærmere angitt grense i utgangspunktet er forbudt, men likevel kan tillates for visse eiere under gitte vilkår. På den annen side kan det velges et system basert på skjønnsmessige vurderinger fra sak til sak. EØS-reglene i bank- og forsikringsdirektivene kan sies å bygge på et slikt skjønnsbasert system. Fordelen med et forbudsbasert system er at det gir forutsigbarhet for markedsaktørene. Videre begrenser eksplisitte lovregler forvaltningens kompetanse til å utøve skjønn. I Norge har en slik begrensnings av skjønnet tradisjonelt blitt sett på som en fordel. Ulempen med et slikt system er at lovreglene etter omstendighetene vil kunne få anvendelse på situasjoner som det etter en vurdering av lovformålene neppe er behov for å regulere. I gjeldende eierbegrensingsregler har dette bl.a. blitt søkt avhjulpet ved å innføre lovbestemte unntak og en generell adgang til å gjøre unntak i "særlige tilfelle". En slik reguleringsform kan imidlertid bli oppfattet som lite fleksibel.

Et skjønnsbasert system grunnet på EØS-direktivene for bank og forsikring vil trolig kunne innrettes noe mer fleksibelt, og en vil kunne legge bedre til rette for at reglene ikke går lenger enn det hensynene bak regelverket til enhver tid skulle tilsi. Det vises i den anledning til at flere av de hensyn som ligger bak gjeldende eierbegrensingsregler vil kunne ha ulik vekt i ulike situasjoner. Dette gjelder bl.a. vurderingen av konkurranseforhold og vektleggingen av institusjonenes uavhengighet. I et skjønnsbasert system vil slike forhold kunne reflekteres på en bedre måte enn i et forbudsbasert system. Etter Regjeringens syn er det en fordel at et skjønnsmessig system vil ligge nærmere det system som gjelder i de fleste andre EØS-land, og at en derfor i mindre grad vil ha grunnlag for å hevde at det norske regelverket ikke er i samsvar med EØS-reglene. Ulempene knyttet til et slikt system, eksempelvis redusert forutberegnlighet, vil til en viss grad kunne avhjelpes ved å lovfeste de sentrale retningslinjer forvaltningsmyndigheten skal kunne vektlegge. For at et skjønnsbasert system skal fungere, er det også en forutsetning at de ansvarlige

myndigheter faktisk vil utøve skjønn - og er villig til å ta belastningen ved å gi avslag - i en konkret situasjon, for eksempel ved å forby et oppkjøp som ikke er i samsvar med retningslinjene for skjønnet.

Etter Regjeringens syn ligger forholdene godt til rette for å erstatte dagens forbudsbaserte eierbegrensingsregler med et mer skjønnsbasert system som kan ta utgangspunkt i EØS-direktivene for bank og forsikring.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 første ledd første punktum. (Bestemmelsen angir plikten til å innhente departementets tillatelse forut for erverv av en kvalifisert eierandel/adgangen til å søke om å eie mer en 10 pst.)
- opphevelse av forretningsbankloven § 7. (Teknisk justering som følge av at det ikke synes å være behov for en særskilt bestemmelse om antall eiere i en forretningsbank etter forslag til finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 første ledd første punktum. Hensynet til eierspredning må anses tilstrekkelig ivaretatt i stiftelsesreglene og de foreslåtte regler om eierkontroll, jf. også omtale i NOU 2002:3 side 19.)
- opphevelse av finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 tredje ledd og at nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd. (Teknisk justering som følge av forslaget til finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 første ledd første punktum.)
- endring av finansieringsvirksomhetslovens tittel.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at i alle land med en velutviklet økonomi er finansinstitusjoner underlagt særskilte reguleringer, og våre EØS-forpliktelse tilsier at det foreligger regler om eierkontroll. Gjeldende eierbegrensninger har hatt viktige funksjoner i forhold til å sikre uavhengige finansinstitusjoner, tilfredsstillende konkurranse og effektivt tilsyn, og komiteen vil understreke at de nye reglene skal ivareta de samme hensyn.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, viser videre til at nåværende regler i utgangspunktet har absolutte grenser som regulerer eierandelens størrelse, men med viktige unntak. Forslaget fra Regjeringen bygger på et regelverk med større fleksibilitet i form av flere skjønnsbaserte elementer. Flertallet støtter forslaget om å gå over fra et forbudsbasert system til et mer skjønnsbasert system, da dette vil legge bedre til rette for regler som tar hensyn til ulike situasjoner. Et slikt regelverk er også mer i tråd med EØS-reglene i bank- og forsi-

kringsdirektivene, og dermed mer likt det andre europeiske land opererer med.

Flertallet slutter seg for øvrig til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet går imot Regjeringens forslag om ny reguleringsform for eierkontroll i finansinstitusjoner. Disse medlemmer mener det gjeldende regelverk har fungert etter hensikten og at norsk næringsliv, arbeidsplasser og norske forbrukere vil tape på de nye reglene. En endring til et skjønnsbasert system vil ytterligere stimulere en utvikling mot mer sentralisering og maktkonsentrasjon i finansnæringen, samt gjøre det vesentlig vanskeligere å bevare norsk eierskap. Disse medlemmer vil sterkt advare mot en slik utvikling.

Disse medlemmer viser til at formålet med eierbegrensingsreglene er å motvirke uheldig konsentrasjon av økonomisk makt i samfunnet og sikre finansinstitusjonenes uavhengighet. Det nåværende regelverket har sørget for en struktur der både konsernene og de mindre institusjonene kontrolleres av innbyrdes uavhengige eierstrukturer. I tillegg har regelverket gjort det mulig å opprettholde en større grad av norsk eierskap i finansnæringen enn det som ellers ville vært mulig. I en bransje preget av utvikling mot stadig større økonomiske enheter, har de forbudsbaserte reglene vært en bremse for en utvikling mange mener er uheldig for næringens kunder og for mindre distriktbaserte aktører i markedet. Disse medlemmer vil understreke at et skjønnsbasert regelverk ikke kan spille den samme rollen, ikke minst fordi kriteriene for hva som kan underlegges skjønn er sterkt avgrenset.

Disse medlemmer viser til at en utløsende årsak til at debatten om eierbegrensingsreglene kom akkurat nå var at EFTAs overvåkingsorgan har stilt spørsmålsteget ved om 10-prosentregelen er i strid med EØS-avtalen. Disse medlemmer vil påpeke at det hersker tvil om hvorvidt dette er riktig, og at Regjeringen selv har erklært seg uenig med ESA. Finansdepartementet har overfor ESA hevdet at de norske eierbegrensingsreglene er i samsvar med EØS-retten. Disse medlemmer viser videre til at departementets arbeidsgruppe har innhentet en juridisk betenkning fra professor Müller-Graff ved Universitetet i Heidelberg. Her vurderes det ifølge NOU 2002:3 som et åpent spørsmål hvorvidt Norge ville fått medhold eller ikke om saken ble fremmet for EFTA-domstolen. Disse medlemmer vil påpeke at det regelverk Regjeringen nå vil innføre er svært tro mot EUs bank- og forsikringsdirektiver, og at konsekvensen av en tapt sak for domstolen derfor neppe ville vært annet enn at Norge måtte innføre det

regelverk Regjeringen nå innfører frivillig. Disse medlemmer stiller seg fullstendig uforstående til at Regjeringen i denne situasjonen finner det hensiktsmessig å fremme et slikt forslag, når det er svært få aktører i Norge som har fremmet noe sterkt krav om regelendring. Disse medlemmer mener dette er nok et eksempel på at Regjeringen opptrer uselvstendig overfor EU. Disse medlemmer vil advare mot en utvikling hvor ESA stiller stadig nye spørsmålstegn ved norske lover og regler som tidligere ikke har blitt regnet som EØS-relevante.

Disse medlemmer går imot Regjeringens forslag.

3. STRUKTUREN I NYTT REGELVERK OM EIERKONTROLL I FINANSINSTITUSJONER - SÆRLIG OM "FORBUDSSONER"

3.1 Sammendrag

Etter Regjeringens vurdering vil et skjønnsbasert system på en bedre måte ivareta de sentrale hensyn som fortsatt bør ligge til grunn for regler om eierkontroll, enn et system basert på et lovforbud mot å eie i visse intervaller. Det sentrale spørsmålet i denne sammenheng er om det foreligger tilstrekkelige grunner for å fravike dette utgangspunktet ved erverv over 25 pst. Ved en slik vurdering er det hensiktsmessig å skille mellom andre enn finansinstitusjoners eie av norske finansinstitusjoner og finansinstitusjoners eie av andre finansinstitusjoner.

Etter Regjeringens vurdering bør en fortsatt legge vekt på å ha en norsk finansnæring som er uavhengig av enkeltpersoner og andre næringer. Dette kan tilsi at en i samsvar med arbeidsgruppens forslag viderefører et absolutt forbud mot at andre enn finansinstitusjoner skal kunne oppnå kontroll over en finansinstitusjon, slik at den reelle hovedregel fremgår av lovtekst i stedet for av forvaltningspraksis. På den annen side kan det anføres at en slik absolutt regel vil kunne gå lenger enn det som er nødvendig. Hensynet til å sikre en uavhengig finansnæring vil uansett være blant de sentrale hensyn myndighetene i et skjønnsbasert system skal kunne legge vekt på ved vurderingen av om ervervet skal kunne gjennomføres. Dette tilsier en skjønnsutøvelse hvor det i alminnelighet ikke vil bli godtatt slike store eiere som ikke er finansinstitusjoner. Det kan imidlertid neppe utelukkes at det i enkelte tilfeller vil kunne oppstå situasjoner der det bør gis adgang for at andre enn finansinstitusjoner erverver kontroll over en finansinstitusjon, som for eksempel ved etablering av mindre nisjeselskaper innen bank og forsikring.

De samme argumenter gjør seg i stor grad gjeldende i forhold til forslaget om å innføre et forbud mot at andre finansinstitusjoner skal kunne eie mel-

lom 25 pst. og to tredeler av aksjene i en annen finansinstitusjon. Det kan anføres at en av hensyn til å sikre klare eierforhold, et effektivt tilsyn og for å unngå kryss-eie i finansnæringen, fortsatt bør ha absolutte regler som sikrer et klart skille mellom institusjoner som preges av spredning på eiersiden og institusjoner som preges av konsentrasjon på eiersiden. På den annen side kan det også her anføres at en slik absolutt regel i enkelte tilfeller kan vise seg å gå lenger enn det som er nødvendig for å oppnå formålet. Det kan ikke helt utelukkes at det vil kunne oppstå tilfeller hvor det bør kunne tillates at en annen finansinstitusjon eier mellom 25 pst. og to tredeler av aksjene i en annen finansinstitusjon. For å ivareta hensynet til klare eierforhold vil en i slike tilfeller kunne vurdere å fastsette vilkår om at det oppnås en viss akseptgrad.

Regjeringen kan etter dette ikke se at det foreligger tilstrekkelige grunner for å fravike et skjønnsbasert system ved erverv av mer enn 25 pst. av aksjene. Etter Regjeringens syn vil arbeidsgruppens forslag til forbudssoner gå lenger enn det som er nødvendig for å ivareta de hensyn som fortsatt bør ivaretas av reglene om eierkontroll. Videre legger Regjeringen til grunn at de hensyn som skal ligge bak regelverket vil kunne ivaretas på en mer treffsikker måte i et skjønnsbasert enn i et forbudsbasert system. Men dette forutsetter, som nevnt tidligere, at det er villighet til i praksis å bruke skjønnet til å avslå.

Det er som nevnt også betenkeligheter knyttet til et slikt generelt skjønnsbasert system. Et generelt skjønnsystem vil redusere aktørenes forutsigbarhet. Lovfesting av enkelte generelle retningslinjer vil til en viss grad kunne avhjelpe dette, men dette vil etter Regjeringens syn ikke være en fullt ut tilfredsstillende løsning. Det vises til at intensiteten i skjønnsutøvelsen vil variere avhengig av eierandelens størrelse, og være mer intens dess høyere eierandel det er tale om, og at det etter omstendighetene vil kunne være andre hensyn som gjør seg gjeldende ved større erverv enn ved mindre erverv. Etter Regjeringens syn bør slike ulikheter reflekteres i lovteksten på en tydelig måte.

Regjeringen vil på denne bakgrunn foreslå det man kan betegne som et gradert skjønnsmessig system. Et slikt system baseres på et alminnelig skjønnsbasert system for erverv av eierandeler som ikke anses å gi kontroll over institusjonen. Dersom et erverv kan eller vil gi reell stor grad av kontroll over institusjonen, vurderes ervervet etter mer restriktive kriterier. I slike tilfeller bør det klargjøres at departementet skal nekte erverv, med mindre en er overbevist om at ervervet ikke vil få negative konsekvenser som nevnt i retningslinjene. Fordelen med et slikt system er at man vil kunne formulere en lovtekst som i større grad binder opp skjønnsutøvelsen ved erverv av mulig

kontroll. Videre vil et slikt system i større grad synliggjøre for aktørene at det er andre og mer tungtveiende mothensyn som kan gjøre seg gjeldende ved denne type erverv. Samtidig vil man kunne beholde den fleksibiliteten et skjønnsbasert regime gir. Kriteriet om at myndighetene må være "overbevist" tilsvarer formuleringen brukt i den danske oversettelsen av EØS-reglene som svarer til direktiv 2000/12/EF artikkel 7 og 16.

Regjeringen registrerer for øvrig at enkelte høringsinstanser reiser spørsmål ved om arbeidsgruppes forslag ville være i samsvar med våre EØS-forpliktelser. Det kan isolert sett være noe uheldig om det til stadighet vil kunne reises spørsmål ved om viktige deler av rammeverket for norsk finansnæring er i samsvar med våre EØS-forpliktelser. Det antas at det vil reises færre innvendinger av denne art mot Regjeringens forslag til løsning, og dette må i seg selv anses som positivt. Dette kan imidlertid på generelt grunnlag ikke være avgjørende, men inngå som et moment i en totalvurdering.

Et sentralt spørsmål etter dette blir å fastlegge hva som menes med "kontroll", dvs. hvor grensen mellom de to ulike skjønnsystemene skal trekkes. Et første spørsmål er om en med kontroll skal kreve "positiv kontroll" (oppnås formelt ved erverv av mer enn halvparten av aksjene) eller "negativ kontroll" (dvs. mulighet etter aksjelovgivning til å blokkere større beslutninger på generalforsamlingen - oppnås formelt ved erverv av mer enn en tredel av aksjene). Regjeringen finner det naturlig at et noe strengere skjønnsregime får anvendelse allerede ved erverv av negativ kontroll. Et annet spørsmål er hva som skal regnes som negativ kontroll. Formelt sett oppnås slik kontroll ved erverv av 33 pst. av aksjene, jf. de særskilte reglene i aksjelovgivning om dette. Regjeringen mener at slik kontroll i praksis ofte kan oppnås allerede ved erverv av 25 pst. av aksjene. Slik reell kontroll kan oppnås der det er lavt oppmøte på generalforsamlingen.

Ovennevnte system vil innebære at det ikke lenger vil være behov for lovbestemte unntak av den art som finnes i gjeldende § 2-2 andre ledd. Forholdet mellom eiere som idag omfattes av unntaksbestemmelsen og deres forhold til nye eierkontrollregler vil reguleres nærmere i overgangsregler, jf. lovvedtak IV.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven § 2-3 første ledd første, andre og fjerde punktum. (Bestemmelsen gir regler om hvordan departementet skal vurdere søknader om erverv i ulike intervaller. Bestemmelsen angir en gradert egnethetsvurdering tilpasset eierandelens størrelse.)

3.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, ser det som viktig å ha en norsk finansnæring som er uavhengig av enkeltpersoner og andre næringer. Det kunne tale for et forbud mot å eie en kontrollerende post. Flertallet er imidlertid enig med Regjeringen i at det ikke er nødvendig å stille opp strengere regler enn det som er nødvendig for å oppnå formålet og at absolutte regler kan føre til at man i spesielle tilfeller må få unntaksbestemmelser. Et gradert skjønnsbasert system vil kunne ivareta hensynene på en mer treffsikker måte.

Flertallet viser til at det kan være betenkeligheter med et generelt skjønnsbasert system, bl.a. kan forutsigbarheten reduseres. Lovfesting av enkelte retningslinjer vil kunne avhjelpe dette. Flertallet vil også vise til at Kredittilsynet har bemerket at selv om regelverket i liten grad i andre land har vært benyttet til å nekte erverv, er det sannsynlig at regelverket har redusert antall søknader. Kredittilsynet sier videre at

"det er grunn til å tro at forvaltningen i flere land i større grad enn den norske forvaltningen avgjør slike saker ved uformell forhåndsuttalelse."

Flertallet viser til at ved erverv av mer enn 25 pst. av aksjene vil eierne kunne få en form for kontroll over institusjonen. Flertallet støtter Regjeringens forslag om å stille vesentlige strengere krav for godkjenning av kontrollerende erverv, der det legges inn som et lovbestemt krav at myndighetene skal være overbevist om at ervervet ikke kommer i strid med de hensyn som ligger til grunn for eierbegrensningskontrollen generelt og heller ikke vil medføre uønskede virkninger for kapital- og kredittmarkedene. Flertallet vil påpeke at dette tilsier en skjønnsutøvelse hvor det i alminnelighet ikke vil bli godtatt store eiere som ikke er finansinstitusjoner.

Flertallet vil også påpeke at det kan reises spørsmål ved om forbudsoner vil være i tråd med våre EØS-forpliktelser. Flertallet vil peke på at det er utilfredsstillende at det kan hefte negativ oppmerksomhet internasjonalt til en sentral del av finansnæringens rammevilkår og ser det som en fordel at lovgivningen i Norge sikrer næringen i hovedsak de samme rammevilkår som våre konkurrenter og partnere har.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet mener et regelverk med forbudsoner er et bedre alternativ enn et skjønnsbasert regelverk. Disse medlemmer viser til at Finansdeparte-

mentets ekspertgruppe anbefalte dette foran den løsningen Regjeringen har valgt.

Disse medlemmer viser til at kriteriene for skjønnsutøvelse som slås fast i EUs bank- og forsikringsdirektiv klart avgrenser mulighetene til å ta hensyn til geografiske strukturer og nasjonalt eierskap. En skjønnsbasert løsning legger opp til at strukturen i markedet blir mer opp til næringen selv, og i liten grad kan ses i sammenheng med mer samfunnsmessige hensyn.

Disse medlemmer viser til at enkelte høringsinstanser har advart mot at et skjønnsbasert system kan bli et mindre forutsigbart system. Utøvelsen av skjønnet vil kunne veksle etter hvem som er ansvarlig og nye kriterier skal kunne fastsettes i forskrifter etter hvert. En skjønnsbasert beslutningsprosess vil også være sårbar for press fra mektige samfunnsaktører. Disse medlemmer vil imidlertid også påpeke at skjønnsbaserte systemer kan vise seg å være forutsigbare, i den forstand at avslag aldri blir gitt. Erfaringer fra Sverige etter at en der innførte en lignende bestemmelse burde i så måte være tankevekkende. På spørsmål i brev av 29. april 2003 fra Sosialistisk Venstrepartis fraksjon i finanskomiteen svarer Finansdepartementet:

"Det opplyses muntlig fra den svenske Finansinspektionen at de, så langt de kan erindre, ikke har hatt saker hvor søker har fått avslag på søknad om erverv av eierandeler i finansinstitusjoner."

Disse medlemmer viser videre til sin merknad under punkt 2.2 og går på denne bakgrunn imot Regjeringens forslag.

4. MYNDIGHETENES SKJØNNS-UTØVELSE

4.1 Sammendrag

Regjeringen foreslår å lovfeste enkelte retningslinjer for myndighetenes skjønnsutøvelse. Dette må anses å gi aktørene større forutberegnlighet enn et system hvor det ikke fremgår på forhånd hvilke forhold myndighetene særlig vil legge vekt på ved vurderingen av en søknad. Dette er det også forholdsvis stor enighet om blant høringsinstansene.

I et skjønnsbasert system blir det av stor betydning å avklare hvilke hensyn myndighetene særlig skal kunne ta i betraktning ved vurderingen av om erverv skal godkjennes eller ikke. Dette henger nært sammen med drøftelsen av de formål regelverket om eierkontroll i finansinstitusjoner skal ivareta. Innledningsvis bemerkes at de angitte retningslinjer ikke kan anses som uttømmende. Hvorvidt tillatelse skal gis, vil således måtte bero på en konkret vurdering i den enkelte sak.

Etter Regjeringens syn bør de konkrete retningslinjer for skjønnet i størst mulig grad knyttes til de enkelte formål eierkontrollreglene skal ivareta.

Arbeidsgruppen foreslår for det første at en skal legge vekt på om "erhververen anses egnet som langiktig eier ut fra tidligere handlemåte i forretningsforhold, tilgjengelige økonomiske ressurser og hensynet til forsvarlig virksomhet". Etter Regjeringens syn vil en slik retningslinje på en hensiktsmessig måte ivareta hensynet til å sikre erververs "personlige egnethet". Regjeringen vil imidlertid ikke foreslå å uttrykkelig lovfeste at eiers "langsiktighet" skal vektlegges særskilt. Det er imidlertid ikke noe til hinder for at myndighetene etter omstendighetene kan vektlegge et slikt kriterium i en konkret sak. Regjeringen har imidlertid ikke funnet grunn til å fremheve momentet så sterkt som en lovfastsettelse tilsier.

Arbeidsgruppen foreslår videre at en skal legge vekt på om "erhververen vil kunne bruke sin innflytelse i institusjonen til å oppnå fordeler for egen virksomhet eller indirekte øve innflytelse på annen næringsvirksomhet". Regjeringen slutter seg til arbeidsgruppens forslag, og viser til at en slik retningslinje vil være egnet til å ivareta hensynet til å sikre finansinstitusjonenes uavhengighet i forhold til eiere som kunne tenkes å benytte sin innflytelse til å begunstige seg selv eller sine forretningsforbindelser med gunstige lån, garantier mv. En slik retningslinje vil klargjøre at en fortsatt vil være restriktive i forhold til såkalt privat bankiervirksomhet, selv om det etter Regjeringens forslag ikke lenger vil være et absolutt forbud mot dette.

For det tredje foreslår arbeidsgruppen å lovfeste at det skal legges vekt på om ervervet er i samsvar med målsetningen om et finansmarked basert på konkurranse mellom innbyrdes uavhengige institusjoner. Retningslinjen vil dels kunne ivareta konkurransehensyn og dels hensynet til å legge til rette for en finansnæring uavhengig av annet næringsliv. Regjeringen slutter seg på denne bakgrunn til arbeidsgruppens forslag.

Videre foreslår arbeidsgruppen å lovfeste at det skal tas hensyn til om "eierforholdene i institusjonen etter ervervet vil vanskeliggjøre effektivt tilsyn med institusjonen". Dette er et sentralt hensyn bak eierkontrollreglene, både ved finansinstitusjoners erverv av andre finansinstitusjoner og ikke-finansinstitusjoners erverv av finansinstitusjoner. Regjeringen slutter seg derfor til arbeidsgruppens forslag.

Arbeidsgruppen foreslår å lovfeste at en skal vurdere om "ervervet kan føre til en uønsket strukturutvikling i finansnæringen i distrikter og regioner med spredt bosetning eller næringsliv, vurdert ut fra bedriftenes og forbrukernes behov for tilgang til finanstjenester fra finansmiljøer med nødvendig nærhet og kompetanse". Arbeidsgruppen peker særlig på at en

også i distrikter og regioner med spredt bosetning eller næringsliv bør gi bedrifter og forbrukere tilgang på moderne finanstjenester og på kompetansemiljøer med nødvendig nærhet og beslutningskompetanse. Etter Regjeringens vurdering bør imidlertid ikke finanslovgivningen utformes med sikte på å ivareta distrikts- og regionshensyn spesielt, og det foreslås derfor ikke en egen retningslinje om dette. Regjeringen utelukker imidlertid ikke at de hensyn en slik retningslinje skulle kunne ivareta, vil kunne ivaretas av bl.a. den mer generelle retningslinje om kapital- og kredittmarkedenes virkemåte.

Arbeidsgruppen foreslår også at det skal vurderes om "erhvervet kan føre til en strukturutvikling i finansnæringen med uønskete virkninger for kapital- og kredittmarkedenes virkemåte". Etter Regjeringens syn vil det etter omstendighetene i enkelte situasjoner kunne være relevant å se hen til kapital- og kredittmarkedenes virkemåte ved vurderingen av om et erverv skal godkjennes eller ikke, og av hensyn til bl.a. aktørenes forutberegnlighet foreslås å lovfeste en retningslinje om dette. Vurderingen bør imidlertid ikke knyttes til "strukturutviklingen i finansnæringen" spesielt, men mer generelt til kapital- og kredittmarkedenes virkemåte. Regjeringen bemerker at et slikt hensyn kun vil få selvstendig betydning i helt spesielle tilfeller, og da bare i samsvar med våre EØS-forpliktelser. Det vises bl.a. til at EF-domstolens rettspraksis viser at en lovlig kan ivareta strategiske eller allmenne interesser dersom tiltaket ikke går lenger enn det som er nødvendig. Etter Regjeringens vurdering vil nettopp hensynet til kreditt- og kapitalmarkedenes virkemåte etter omstendighetene kunne være et slikt lovlig hensyn. Proporsjonalitetsvurderingen kan en vanskelig foreta på forhånd, men dette vil være et sentralt hensyn ved vurderingen av aktuelle enkeltsaker. Arbeidsgruppen har opplyst at også Nederland har lovfestet en slik retningslinje for skjønnet, og en bør derfor kunne legge til grunn at det er i samsvar med våre EØS-forpliktelser. Regjeringen vil for øvrig foreslå å begrense denne retningslinjens relevans til erverv av mer enn 25 pst. av aksjene eller stemmene i institusjonen.

Regjeringen vil i tillegg foreslå at det gis en forskriftshjemmel til å fastsette ytterligere retningslinjer for skjønnet. En slik hjemmel kan bl.a. være aktuell å benytte etter hvert som en vinner mer erfaring med et nytt skjønnsbasert system, og en vil for øvrig kunne øke aktørenes forutberegnlighet når det gjelder ulike forhold knyttet til egnethetsvurderingen.

Regjeringen vil generelt påpeke at konsekvensene av et erverv i siste instans avhenger av hvilken reell innflytelse erverver oppnår, og hvordan denne benyttes. Når det gjelder grad av innflytelse vil erververs eierandel - i kombinasjon med øvrig eierstruktur - normalt være en observerbar og brukbar målestokk.

Å vurdere hvordan en gitt grad av innflytelse kan benyttes og hvilke negative konsekvenser dette kan få, er vanskeligere. Det er viktig å gjøre en konkret vurdering av det foreliggende potensialet for misbruk av innflytelse. Når det gjelder potensialet for begunstiggelse av egne interesser, vil dette blant annet ha sammenheng med omfanget av erververs øvrige økonomiske interesser, arten av disse interessene, og faktiske og potensielle økonomiske relasjoner mellom disse og den ervervede finansinstitusjonen. Forholdsvis konkrete vurderinger av slike forhold bør inngå i en samlet vurdering av om tillatelse bør gis.

Det følger av ovenstående at man, selv med en grundig egnethetsvurdering, vanskelig vil kunne ha noen absolutt garanti mot uheldige former for bruk av innflytelse. Dersom det kan sannsynliggjøres at ervervet øker grunnlaget for å realisere kostnadsgevinster eller andre samfunnsøkonomiske fordeler, så vil dette i noen grad kunne veie opp for risikoen for misbruk av innflytelse. Påvisning av slike fordeler kan også bidra til å synliggjøre den egentlige motivasjonen bak det planlagte ervervet. Det vil ikke være aktuelt med noen fullstendig samfunnsøkonomisk analyse. Hensynet til eventuelle positive konsekvenser foreslås derfor heller ikke regulert direkte i loven. Regjeringen antar imidlertid at det i forskrift kan være aktuelt å stille krav om nærmere opplysninger om formålet med ervervet.

Arbeidsgruppens forslag forutsetter at de lovfestede retningslinjer skal gjelde ved alle former for erverv, uavhengig av om det for eksempel dreier seg om erverv av mer enn 10 pst. eller 100 pst. av aksjene. Etter Regjeringens syn bør imidlertid systemet være noe mer "gradert", hvoretter skjønnsutøvelsen og reglene om denne vil variere avhengig av hvor stor eierandel det søkes å erverve. I utgangspunktet mener Regjeringen at samtlige hensyn som nevnt ovenfor bør være relevante ved alle typer erverv. Generelt bemerkes imidlertid at "intensiteten" i prøvelsen av relevante hensyn vil øke i takt med eierandelens størrelse. Både ved kontrollerverv (dvs. erverv av mer enn 25 pst.) og ved mindre erverv bør erververs egnethet og tilsynsmessige forhold stå sentralt. Også spørsmålet om erververen vil kunne begunstige seg selv eller nærstående, eller indirekte øve innflytelse på annen virksomhet, må vurderes. Det samme gjelder hensynet til å sikre konkurranse mellom finansinstitusjoner (dvs. unngå uheldig kryssieie). Etter Regjeringens vurdering bør imidlertid en vurdering av ervervets betydning for kapital- og kredittmarkedenes virkemåte forbeholdes erverv av mer enn 25 pst. Det er neppe sannsynlig at slike uheldige virkninger vil kunne oppstå ved erverv av mindre eierandeler.

Etter Regjeringens vurdering bør det også tydeliggjøres at det etter omstendighetene vil kunne knyt-

te seg vesentlig større betenkeligheter til å godkjenne kontrollerende erverv (mer enn 25 pst.) i forhold til ikke-kontrollerende erverv. Etter arbeidsgruppens tolking av direktivene skal myndighetene positivt anse erververen som egnet. Regjeringen slutter seg til dette, og legger til grunn at dette synspunktet bør legges til grunn ved begge ervervsituasjoner. Ved erverv av kontrollerende eierandel, bør det imidlertid tydeliggjøres i lovteksten at erverv skal nektes med mindre myndighetene er overbevist om at de relevante hensyn ikke tilsier avslag. Det vises til at begrepet "overbevist" også er benyttet i den danske oversettelsen av EØS-reglene som svarer til direktiv 2000/12/EF artikkel 7 og 16.

Det understrekes at vurderinger foretatt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven ikke vil være bindende for Konkurransetilsynets tolkning og skjønnsutøvelse etter konkurranseloven.

Etter Regjeringens syn bør avgjørelsesmyndigheten etter loven tillegges Kongen. Det vises til at Kongen er relevant avgjørelsesmyndighet etter sammenlignbare regler i finansieringsvirksomhetsloven. Denne myndigheten er etter slike bestemmelser delegert til Finansdepartementet, som igjen vurderer graden av delegasjon til Kredittilsynet. Også i forhold til eierkontrollreglene legges det opp til betydelig grad av delegasjon. Saksbehandlingstiden skal uansett ikke overstige 3 måneder, uavhengig av hvem som treffer avgjørelsen i førsteinstans.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven § 2-3 første ledd tredje punktum og andre ledd. (Bestemmelsene angir de ulike retningslinjene for skjønnsutøvelsen. Listen er ikke uttømmende.)
- finansieringsvirksomhetsloven § 2-3 tredje ledd. (Bestemmelsen gir departementet hjemmel til i forskrift å fastsette ytterligere retningslinjer for skjønnsutøvelsen.)

4.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, støtter Regjeringens forslag om at enhver som ønsker å erverve mer enn 10 pst. av en finansinstitusjon, skal måtte søke myndighetene om dette på forhånd. Hvorvidt tillatelse skal gis, vil bero på en konkret vurdering av søkerens egnethet i den enkelte sak.

Flertallet støtter Regjeringens forslag om å lovfeste enkelte retningslinjer for myndighetenes skjønnsutøvelse. Et skjønnsbasert system vil alltid innebære et element av uforutsigbarhet, men mindre når det fremgår av loven hvilke forhold myndighetene særlig vil legge vekt på.

Flertallet er videre enig med Regjeringen i hvilke konkrete retningslinjer som det skal legges vekt på ved ervervskontrollen og støtter forslaget om "gradert" system for skjønnsutøvelsen, avhengig av ervervets størrelse.

Flertallet er enig med Regjeringen i at de konkrete retningslinjene for skjønnet i størst mulig grad må knyttes til de enkelte formål eierkontrollreglene skal ivareta, hvor hovedvekten legges på en vurdering av eiers egnethet, samt hensynet til å sikre uavhengige finansinstitusjoner, konkurranse, et effektivt tilsyn og finansiell stabilitet. Flertallet viser til at rammene for skjønnet allerede går lenger enn i flere EU-land, men antas å ligge innenfor det nasjonale handlingsrommet som EU-regelverket åpner for. Flertallet viser også til at Regjeringen gis en forskriftshjemmel til å fastsette ytterligere retningslinjer for skjønnet etter hvert som man vinner mer erfaring.

Flertallet støtter for øvrig Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at selv om distrikts- og regionalpolitiske hensyn ikke lovfestes som vurderingsgrunnlag er det ikke er noe til hinder for at myndighetene kan vektlegge slike hensyn i en konkret sak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener, at en tillegg til de konkrete retningslinjene som Regjeringen foreslår, skal ta distrikts- og regionalpolitiske hensyn ved vurderingen av erverv, og fremmer derfor følgende forslag:

"Finansieringsvirksomhetsloven § 2-3 annet ledd ny bokstav e) skal lyde:

- e) ervervet kan føre til en uønsket strukturutvikling i finansnæringen i distrikter og regioner med spredt bosetning eller næringsliv, vurdert ut fra bedriftenes og forbrukernes behov for tilgang til finanstjenester fra finansmiljøer med nødvendig nærhet og kompetanse."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Finansdepartementets arbeidsgruppe foreslår å lovfeste et ekstra kriterium for vurderingen av erverv. Arbeidsgruppen ønsket en vurdering av om "ervervet kan føre til en uønsket strukturutvikling i finansnæringen i distrikter og regioner med spredt bosetning eller næringsliv, vurdert ut fra bedriftenes og forbrukernes behov for tilgang til finanstjenester fra finansmiljøer med nød-

vendig nærhet og kompetanse". Regjeringen har ikke tatt dette forslaget til følge.

Disse medlemmer mener de hensyn arbeidsgruppen her har pekt på er av stor samfunnsmessig betydning. Disse medlemmer stiller seg derfor uforstående til at Regjeringen ikke går inn for forslaget. Et slikt kriterium vil være et politisk virkemiddel som kanskje kan kompensere for noen av ulempene ved å oppheve dagens eierbegrensningsregler.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende subsidiære forslag:

"Finansieringsvirksomhetsloven § 2-3 annet ledd ny bokstav e) skal lyde:

- e) ervervet kan føre til en uønsket strukturutvikling i finansnæringen i distrikter og regioner med spredt bosetning eller næringsliv, vurdert ut fra bedriftenes og forbrukernes behov for tilgang til finanstjenester fra finansmiljøer med nødvendig nærhet og kompetanse."

5. NÆRMERE REGLER OM GJENNOMFØRING AV EIERKONTROLL I FINANSINSTITUSJONER

5.1 Virkeområde

5.1.1 Sammendrag

I likhet med arbeidsgruppen og gjeldende rett mener Regjeringen at reglene om eierkontroll bør gjelde finansinstitusjoner (inkludert holdingselskaper i finanskonsern) generelt. Reglene vil også få anvendelse ved erverv av grunnfondsbevis i sparebanker. Dette følger av grunnfondsbevisforskriften og krever en teknisk endring i denne. Reguleringsbehovet vil kunne variere i forhold til de ulike institusjonene, men slike eventuelle ulikheter vil kunne hensyntas i et skjønnsbasert system.

NOS og VPS foreslår at oppgjørssentraler, børser og verdipapirregistre skal underlegges samme eierkontrollregler som finansinstitusjoner. Regjeringen vil imidlertid ikke foreslå endringer i reguleringsregimet for disse institusjonene nå. Det vises til at regelverket for børser og verdipapirregistre nylig har vært gjenstand for revisjon. I Ot.prp. nr. 73 (1999-2000) om ny børslov og i Ot.prp. nr. 39 (2001-2002) (ny lov om verdipapirregistre) ble det konkludert med at det var behov for eierbegrensningsregler for slike institusjoner.

Regjeringen viser til at det bør være et generelt utgangspunkt at foretak som driver likeartet virksomhet i hovedsak bør underlegges likeartede rammevilkår, jf. tilsvarende i Ot.prp. nr. 39 (2001-2002). Finansinstitusjoner og "infrastrukturinstitusjoner" som børser, verdipapirregistre og oppgjørsinstitusjoner driver imidlertid ikke likeartet virksomhet, og har få

eller ingen konkurranseflater seg imellom. Slike foretak opptrer således i ulike produktmarkeder, og hensynet til likeartet regulering bør neppe tillegges avgjørende betydning ved valg av reguleringsform. I tillegg skiller børser, verdipapirregistre mv. seg fra finansinstitusjonene ved at førstnevnte institusjoner har en meget dominerende stilling innen sine respektive markeder, og deres stilling i verdipapirkjeden tillier at samtlige aktører har tillit til at institusjonene ikke søker å berike enkelte aktører på bekostning av andre aktører. I tillegg utøver slike institusjoner enkelte offentligrettslige funksjoner. For øvrig vises det til at endringer i disse reglene verken har vært utredet eller vært gjenstand for alminnelig høring. Regjeringen vil imidlertid ikke utelukke at en på et senere tidspunkt vil komme tilbake til dette spørsmålet, dersom det skulle vise seg å være hensiktsmessig.

Det foreslås ingen endringer i finansieringsvirksomhetsloven § 2-1 på dette punktet.

5.1.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, er enig i Regjeringens generelle utgangspunkt at foretak som driver likeartet virksomhet i hovedsak bør underlegges likeartede rammevilkår, og har merket seg at Regjeringen mener at finansinstitusjoner og "infrastrukturinstitusjoner" ikke driver likeartet virksomhet. Flertallet er enig i at børser og verdipapirregistre skiller seg fra finansinstitusjoner ved at de har en dominerende stilling innenfor sine respektive markeder, og at det derfor er enda viktigere å ha uavhengighet. Flertallet har også merket seg at Regjeringen er av den oppfatning at de norske eierkontrollreglene for "infrastrukturinstitusjonene" er i overensstemmelse med våre EØS-forpliktelser. På denne bakgrunn støtter flertallet Regjeringens vurderinger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2.

5.2 Erverv som utløser eierkontroll

5.2.1 Sammendrag

EØS-direktivene krever at erverv av "kvalifisert eierandel" skal utløse eierkontroll. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som representerer 10 pst. eller mer av kapitalen eller stemmene, eller mindre eierandeler dersom de gir adgang til å utøve vesentlig innflytelse over institusjonen. I likhet med arbeidsgruppen mener Regjeringen at norske regler om kvalifisert eierandel bør sammenfalle med regelstrukturen i EØS-direktivene på dette punktet. Ingen høringsinstanser har hatt merknader til dette.

Et annet spørsmål er hvilke andre erverv (dvs. ut over en kvalifisert eierandel) som også skal utløse eierkontroll. EØS-reglene krever (som minimum) at eierkontroll i hvert fall skal foretas dersom en kvalifisert eierandel (normalt 10 pst.) økes utover hhv. 20 pst., 33 pst. eller 50 pst. En rekke EU-land har imidlertid lagt opp til at eierkontroll skal utløses ved andre intervaller i tillegg. Regjeringen viser til at spørsmålet dreier seg om hvor mye en erverver skal kunne øke en allerede kvalifisert eierandel uten å måtte underlegges ny eierkontroll. Det er ikke slik at snevre intervaller nødvendigvis vil medføre at erverver må søke oftere enn tilfellet vil være dersom en innfører vide intervaller. Erverver angir i søknaden hvor stor eierandel som skal erverves, for eksempel 20 pst., 50 pst. eller 100 pst., og myndighetene vil vurdere egnetheten i forhold til den omsøkte eierandelen. Det vil kunne settes tidsfrister for gjennomføringen av ervervet. Normalt vil det derfor være tilstrekkelig å søke én gang.

Ovenfor har Regjeringen foreslått et "gradert" skjønnsmessig system, hvorefter erverver underlegges strengere eierkontroll ved erverv over 25 pst. Ved erverv i intervallet 10 pst. (kvalifisert eierandel) til 25 pst., vil Regjeringen i likhet med arbeidsgruppen foreslå at eierkontroll skal utløses ved erverv av mer enn 20 pst. Det vises til at dette er en direktivforpliktelse. Et særlig spørsmål er om det i tillegg bør kreves at eierkontroll bør utløses ved erverv av mer enn 15 pst. På den ene siden vises til at forholdsvis små økninger av en eierandel i dette intervallet etter omstendighetene vil kunne få forholdsvis stor virkning på erververs reelle innflytelse i vedkommende finansinstitusjon. Dette gjelder i særlig grad nettopp i finansinstitusjoner, som ofte har stor spredning på eiersiden. Det vises videre til at intensiteten i egnethetsvurderingen av eier vil øke i takt med graden av innflytelse. Dersom en opererer med for vide intervaller, vil egnethetskontrollen nødvendigvis måtte ta utgangspunkt i den eierandelen erverver vil kunne erverve uten at det utløses ny egnethetskontroll. Dette vil kunne medføre at intensiteten i eierkontrollen blir strengere enn det som egentlig er nødvendig. Snevre intervaller vil således legge til rette for et mer "treffsikkert" system for eierkontroll. På den annen side vil det neppe i alminnelighet være en vesentlig forskjell på prøvelsen av egnethet i intervallet 10 pst. til 20 pst. Etter en helhetsvurdering foreslås derfor ikke å innføre søknadsplikt dersom en kvalifisert eierandel økes til ut over 15 pst. Det legges i den anledning vekt på at ovennevnte hensyn etter omstendighetene vil kunne ivaretas under skjønnsutøvelsen.

Ved erverv i intervallet 25 pst. til 100 pst. er det etter Regjeringens syn neppe behov for 5 pst. intervaller. Erverver vil med slike eierandeler kunne få sterk kontroll over institusjonen, og egnethetsvurde-

ringen vil uansett måtte bli forholdsvis intens. Det er likevel behov for enkelte terskler. For det første krever direktivene en egnethetskontroll ved 33 pst. Ved erverv av mer enn 40 pst. utløses tilbudsplikt dersom det gjelder et børsnotert selskap. Dette nødvendiggjør imidlertid ikke en egen terskel. For det andre bør det utløses eierkontroll ved erverv over 50 pst. av aksjene, eller ved erverv av bestemmende innflytelse. "Bestemmende innflytelse" innebærer at det etableres et konsernforhold i henhold til aksjelovgivningens definisjon av konsern (aksjeloven og allmennaksjeloven § 1-3 andre ledd). I slike tilfeller vil erverver formelt ha positiv kontroll over institusjonen. Slik bestemmende innflytelse gir for eksempel adgang til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i finansinstitusjonens styre. For øvrig bør det innføres en slik terskel av hensyn til våre EØS-forpliktelser, jf. ovenfor. Det kan reises spørsmål ved om det i tillegg bør innføres en terskel ved erverv av to tredeler eller mer av aksjene. På den ene side kan det hevdes at arten av erververs kontroll endres ved slike erverv i forhold til erverv av mer enn halvparten av aksjene siden minoritetsaksjonærer formelt sett ikke lenger vil kunne blokkere viktige selskaphendelser. Dette kan tilsi en egen terskel ved erverv av to tredeler eller mer av aksjene. På den annen side vil minoritetsaksjonærer reelt sett normalt miste slik negativ kontroll på et tidligere stadium, bl.a. avhengig av oppmøte på generalforsamlingen. Det følger av aksjelovgivningen at beslutning om å endre vedtektene treffes av generalforsamlingen. Det kreves tilslutning fra "minst to tredeler så vel av de avgitte stemmer som av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen", jf. aksjelovene §§ 5-18 første ledd. Dette innebærer at vedtektsflertall kan oppnås med eierandeler under to tredeler dersom ikke alle aksjonærer er representert på generalforsamlingen. Normalt er heller ikke alle aksjonærer representert. Etter Regjeringens vurdering er det derfor naturlig å legge til grunn at erverver reelt sett vil kunne oppnå full kontroll over institusjonen ved erverv av mer 50 pst. av aksjene, og at arten av vedkommendes innflytelse ikke vil endre seg i betydelig grad ved ytterligere erverv. Regjeringen vil derfor ikke foreslå ytterligere terskler utover nevnte 50 pst. Ved egnethetsvurderingen som skal foretas ved erverv over 50 pst. må det etter dette tas hensyn til at erverver vil kunne tvinge gjennom vedtektsendringer, og det legges derfor opp til en prøving med samme intensitet som ved erverv av 100 pst. av aksjene.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 første ledd andre punktum og andre ledd første punktum. (Første ledd andre punktum bestemmer at som kvalifisert eierandel regnes en eierandel som re-

presenterer 10 pst. eller mer av kapitalen eller stemmene i en finansinstitusjon, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet. Andre ledd første punktum angir den tilsvarende plikten ved erverv som innebærer at en kvalifisert eierandel økes ut over de angitte prosentsatser.)

5.2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, viser til at erverv av kvalifisert eierandel i en finansinstitusjon bare kan skje i henhold til tillatelse gitt av Kongen, og at slik tillatelse må foreligge før ervervet kan gjennomføres.

Flertallet viser til at EØS-direktivet krever at eierkontroll skal foretas dersom en kvalifisert eierandel økes ut over hhv. 20 pst., 33 pst. eller 50 pst., men at en rekke EU-land har lagt opp til andre intervaller i tillegg. Flertallet er enig med Regjeringen i at det ikke innføres søknadsplikt dersom en kvalifisert eierandel økes til ut over 15 pst., da det ikke vil være stor forskjell på egnethetsvurderingen i intervallet mellom 10 pst. og 20 pst. Flertallet viser til at den har støttet Regjeringens forslag om et "gradert" skjønsmessig system med strengere eierkontrollbegrensninger ved erverv av 25 pst. og er enig i at det ikke kan være nødvendig med 5 pst. intervaller mellom 25 pst. og 100 pst.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

5.3 Nærmere om hvilke disposisjoner som skal likestilles med eierskap

5.3.1 Sammendrag

EØS-reglene krever at det skal skje en forhåndskontroll av de aktuelle erverv. Dette følger av direktiv 2000/12/EF (bankdirektivet) artikkel 16 nr. 1. Et viktig spørsmål blir etter dette å avgjøre hva som skal likestilles med "erverv" av aksjer. Det følger av nevnte artikkel 16 nr. 6 at stemmerettigheter mv. som nevnt i artikkel 7 i direktiv 88/627/EØF (flaggedirektivet) skal likestilles med erverv av aksjer. De viktigste gruppetilfellene som omfattes av bestemmelsen er:

- vedkommende har bruksrett til aksjene, eller etter avtale mot vederlag har fått rett til å bruke stemmeretten,
- vedkommende på eget initiativ kan erverve aksjene i henhold til avtale, for eksempel ved ut-

øvelse av kjøpsrett, opsjon, konverteringsrett knyttet til obligasjoner mv.,

- vedkommende har mottatt aksjene i pant/depot mv. med adgang til å benytte stemmeretten etter eget skjønn, i mangel av instruks fra eieren.

I tråd med dette har arbeidsgruppen foreslått at avtale som gir rett til å utøve stemmerett for aksjer skal likestilles med erverv av aksjene. Videre skal erverv av rettigheter som gir vedkommende rett til å erverve aksjer på eget initiativ, også likestilles med erverv av aksjene. Denne gruppen vil omfatte opsjoner mv.

Regjeringen slutter seg til arbeidsgruppens vurdering av at EØS-direktivene tilsier at opsjoner mv. likestilles med aksjer ved beregningen av om terskelverdiene er nådd. Det vises dessuten til at likestilling mellom opsjoner og aksjer vil avhjelpe enkelte tolkningsproblemer skillet har reist i praksis, jf. nærmere omtale i NOU 1998:14 s. 109 flg. (Banklovkomisjonens fjerde utredning). Regjeringen slutter seg derfor til arbeidsgruppens forslag om å likestille opsjoner med aksjer i forhold til reglene om eierkontroll.

Etter Regjeringens vurdering krever imidlertid neppe direktivene at innhenting av rene forhåndsaksepter må likestilles med erverv av aksjer. Det følger av flaggedirektivet (direktiv 88/627/EF) artikkel 7 at erverv av rettigheter til aksjer skal likestilles med erverv av aksjer når rettigheten kan benyttes på erververs eget initiativ ("on his initiative alone"). En slik rettighet vil typisk foreligge ved erverv av opsjoner mv. Ved innhenting av forhåndsaksepter vil imidlertid ervervet være gjort betinget av bl.a. at myndighetene gir sitt samtykke. Det vil således bero på forhold utenfor erververs kontroll om ervervet vil kunne gjennomføres eller ikke. Regjeringen legger derfor til grunn at våre EØS-forpliktelser ikke krever at inngåelse av slike avtaler skal måtte likestilles med aksjer.

Etter Regjeringens vurdering er det imidlertid behov for å regulere adgangen til å benytte forhåndsaksepter særskilt. Det vises i den anledning til at Banklovkomisjonen i NOU 1998:14 foreslo nærmere vilkår for innhenting av slike forhåndsaksepter. Etter forslaget skal det ikke kunne innhentes forhåndsaksept dersom eierne har rett til vederlag på mer enn 5 pst. av markedsverdien av aksjene som omfattes av tilbudet på tilbudstidspunktet. Banklovkomisjonen la bl.a. vekt på at et såpass lavt vederlag vil medføre at "... presset på konsesjonsmyndigheten til å fatte en beslutning i samsvar med oppkjøpers ønske blir mindre enn tidligere". Videre skal ikke forhåndsaksept gi eierne rett til lån fra tilbyderer, slik at kapital bundet til verdipapirene helt eller delvis frigjøres. For det tredje foreslås at tilbyderer ikke skal få fullmakt eller andre rettigheter vedrørende stemmeretten knyttet til

verdipapirene. Kommisjonens forslag er nærmere omtalt i NOU 1998:14 s. 110-111. Det fremkom ingen vesentlige innvendinger mot Banklovkommisjonens forslag på dette punktet under høringsrunden.

Etter Regjeringens syn er det viktig å begrense de økonomiske bindinger mellom erverver og potensielle avhendere forut for myndighetenes eventuelle samtykke. I motsatt fall vil det kunne oppstå et uheldig press mot konsesjonsmyndighetene i retning av å vektlegge slike utenforliggende forhold i konsesjonsbehandlingen. Videre er det viktig at stemmerettighetene til de aktuelle aksjene kan benyttes av en potensiell avhender på fritt grunnlag frem til eventuelt samtykke gis. Regjeringen slutter seg derfor i hovedsak til Banklovkommisjonens forslag til regulering av forhåndsaksepter. Etter Banklovkommisjonens forslag ville en imidlertid bare avskjære den som fremsetter oppkjøpstilbudet fra selv å overta stemmerettighetene. Etter Regjeringens syn bør den som fremsetter oppkjøpstilbudet heller ikke ha anledning til å avskjære avhender fra selv å utøve stemmerettigheter forut for myndighetenes eventuelle samtykke. Slik passivisering av stemmerettigheter vil etter omstendighetene kunne gi erverver uforholdsmessig stor innflytelse på institusjonen i perioden forut for at eventuelt samtykke gis. Regjeringen vil derfor foreslå å lovfeste at oppkjøpstilbudet ikke på noen måte skal begrense utøvelsen av stemmerettigheter knyttet til aksjen.

Innhenting av forhåndsaksepter vil etter omstendighetene også reguleres av verdipapirhandelovens regler om frivillige tilbud.

Det presiseres at ovennevnte problemstilling knytter seg til det tidspunkt det senest må sendes en søknad til relevante myndigheter. Det sentrale skjæringspunktet går ved erverv eller disposisjoner som likestilles med erverv. Regjeringen foreslår å kutte ut "disposisjoner" forut for ervervet som alternativt skjæringspunkt, jf. arbeidsgruppens forslag om dette. Regjeringen kan ikke se at direktivet krever en slik regel, og forslaget reiser også en rekke tolkningsproblemer, jf. også høringsinstansenes merknader på dette punktet. Et annet spørsmål knytter seg til hvor tidlig i prosessen det kan søkes om erverv av kvalifisert eierandel mv. Etter gjeldende praksis i tilknytning til konsesjonssøknader, kreves normalt at det er oppstått en tilstrekkelig aktuell situasjon for at myndighetene skal vurdere en søknad, for eksempel ved at det er fremsatt et betinget tilbud til aksjonærene i målselskapet. Etter Regjeringens syn bør det også i forhold til søknad etter reglene om eierkontroll bero på en konkret vurdering av om det i en enkelt sak foreligger en tilstrekkelig aktuell situasjon for at myndighetene skal ta søknaden til behandling.

Likt med erververs eierandeler bør regnes erverv foretatt av nærstående til erverver. Definisjonen av

"nærstående" følger av finansieringsvirksomhetsloven § 2-6.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 tredje og fjerde ledd. (Tredje ledd gir regler for hvordan eierandeler skal beregnes. Erverv som er betinget av tillatelse mv. etter finanslovgivningen skal ikke medregnes med mindre de nærmere vilkår i fjerde ledd er oppfylt.)

5.3.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er enig med Regjeringen i at opsjoner skal likestilles med aksjer i forhold til reglene om eierkontroll. Flertallet viser til at lån av verdipapirer etter omstendighetene kan bli å likestille med aksjer etter en vurdering av hvilke rettigheter låntageren har til aksjen. Flertallet er videre enig i at innhentelse av rene forhåndsaksepter ikke nødvendigvis skal likestilles med aksjer, men at det reguleres særskilt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

5.4 Krav til opplysninger i søknaden

5.4.1 Sammendrag

Regjeringen viser til at EØS-direktivene ikke inneholder nærmere regler om hva "meldingen" (dvs. søknaden) til myndighetene skal inneholde. Regjeringen foreslår at nærmere regler om søknadens innhold skal kunne gis i forskrift.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 femte ledd første punktum og sjette ledd. (Femte ledd gir regler om søknaden og søknadsprosessen. Sjette ledd gir departementet enkelte forskriftshjemler.)

5.4.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

5.5 Saksbehandlingstid

5.5.1 *Sammendrag*

I samsvar med EØS-direktivene og arbeidsgruppens forslag vil Regjeringen foreslå at det lovfestes en saksbehandlingsfrist på tre måneder. Saksbehandlingsfristen vil gjelde samlet tidsbruk i departementet og Kredittilsynet i saker hvor myndigheten ikke er delegert til Kredittilsynet. Dette vil være en maksimalfrist, og vil ikke være til hinder for en raskere behandlingstid. Det vises for øvrig til at søknader skal avgjøres uten ugrunnet opphold, jf. forvaltningsloven § 11a.

Rask saksbehandling forutsetter at søknaden er fullstendig. Regjeringen vil foreslå at fristen begynner å løpe når søknaden er fullstendig. Etter Regjeringens syn er det lite hensiktsmessig å lovfeste en plikt for myndighetene til å avslå søknader som er ufullstendige.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 femte ledd andre tredje og fjerde punktum. (Bestemmelsene gir regler om søknaden og søknadsprosessen.)

5.5.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

5.6 Særlig om offentlighet

5.6.1 *Sammendrag*

Regjeringen viser til at spørsmål knyttet til konsekvenser av offentliggjøring av en eventuell søknad og innholdet av en eventuell søknad, henger nært sammen med tidspunktet for når en søknad skal måtte sendes.

Regjeringen kan ikke se at det er behov for særskilte regler om offentliggjøring, ut over de alminnelige reglene som følger av forvaltningsloven og offentlighetsloven. Etter forvaltningsloven § 13 har forvaltningen taushetsplikt om bl.a. forhold av konkurransemessig betydning. Dette vil etter omstendighetene både kunne gjelde at en søknad er sendt, og nærmere opplysninger i en konkret søknad. Slike vurderinger vil måtte foretas på konkret grunnlag.

Det presiseres at en slik løsning ikke vil innebære en informasjonsplikt.

Det foreslås ingen endringer i reglene om offentlighet.

5.6.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens vurdering ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2.

5.7 Sanksjoner

5.7.1 *Sammendrag*

Regjeringen foreslår at aksjer som erverves i strid med eierkontrollreglene, skal måtte avhendes. I samsvar med EØS-direktivene foreslås i tillegg at stemmerettighetene knyttet til slike aksjer ikke skal kunne anvendes. Det synes å være lite praktisk å lovfeste en privatrettslig ugyldighet i slike tilfeller, siden dette vil kunne volde problemer ved handler sluttet over børs hvor en ikke kjenner motpartens identitet. Regjeringen går etter dette inn for at forslaget til lovtekst utformes i samsvar med EØS-reglene som svarer til direktiv 2000/12/EF artikkel 16 nr. 5. Departementet bør videre kunne tilbakekalle en tillatelse dersom det har grunn til å anta at innehaveren av en kvalifisert eierandel har utvist slik handlemåte at forutsetningene for tillatelse ikke lenger er til stede.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven § 2-3 fjerde ledd. (Bestemmelsen presiserer at departementet kan tilbakekalle en tillatelse dersom det er grunn til å anta at innehaveren har utvist en slik handlemåte at forutsetningene for tillatelsen ikke lenger er til stede.)
- finansieringsvirksomhetsloven § 5-2 andre og nytt tredje ledd. (Bestemmelsene gir regler om at departementet kan gi nærmere regler om fastsettelse av tvangsmulkt, herunder mulktens størrelse, at eierandel ervervet i strid med reglene om eierkontroll skal tvangsselges umiddelbart, at tvangsfullbyrdelsesloven § 10-6, jf. § 8-16 ikke kommer til anvendelse og at stemmerett knyttet til slike eierandeler kan ikke anvendes.)

5.7.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

5.8 Særlig om avhendelse

5.8.1 *Sammendrag*

Regjeringen viser til at det etter EØS-direktivene kreves at salg av aksjer som innebærer at terskelverdiene passerer, skal måtte meldes til tilsynsmyndighetene. Regjeringen foreslår at ved avhendelse av kvalifisert eierandel, eller reduksjoner som innebærer at en av de øvrige terskelverdiene passerer, skal det gis melding om dette til Kredittilsynet.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd andre punktum.

5.8.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

6. FORHOLDET TIL ANNET REGELVERK

6.1 Stiftelsesreglene

6.1.1 *Sammendrag*

Generelt vil Regjeringen bemerke at stiftelsesreglene henger nært sammen med regler om eierkontroll. Stiftelsesreglene tar bl.a. sikte på å sikre at institusjonen får et forholdsvis spredt eierskap fra begynnelsen av, særlig gjennom kravet om offentlig tegning. Eierbegrensingsreglene innebærer at dette hensynet ivaretas også i institusjonens senere liv. Selv om det nå foreslås endringer i eierbegrensingsreglene, kan ikke Regjeringen se at dette tilsier vesentlige endringer i stiftelsesreglenes krav til offentlig tegning. Av hensyn til konsekvent regulering av finansinstitusjoner på dette området, foreslås i samsvar med Banklovkommisjonens og arbeidsgruppens forslag at kravet om offentlig tegning også gjøres gjeldende for forsikringselskaper.

Regjeringen vil for øvrig foreslå enkelte tekniske endringer i reglene om stiftelse og offentlig tegning. Bestemmelsen i forretningsbankloven § 4 første ledd forutsetter at banken stiftes ved såkalt suksessivstiftelse. Det fremgår imidlertid av de nye aksjelovene kapittel 2 (særlig § 2-1) at aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper skal stiftes ved simultanstiftelse. Forretningsbanker ble i overgangsbestemmelsene i aksjelovene §§ 21-2 nr. 23 og 21-2 nr. 20 gitt et midlertidig unntak fra kravet om simultanstiftelse. Etter at unntaket nå er opphørt, må stiftelser av forretningsbanker skje ved (1) simultanstiftelse i henhold

til aksjelovene og ved (2) offentlig tegning i henhold til forretningsbankloven § 4.

Banklovkommisjonen foreslo i NOU 1998:14 å oppheve reglene om suksessivstiftelse for forretningsbanker. Det ble bl.a. vist til at forretningsbanker burde være underlagt den alminnelige aksjelovgivningen på dette punktet. Ingen høringsinstanser hadde innvendinger mot forslaget. Regjeringen går etter dette inn for å endre forretningsbankloven § 4 slik at ordlyden kommer mer i overensstemmelse med aksjelovgivningen. Kravet om offentlig tegning for forretningsbanker videreføres for å legge til rette for spredt eierskap. Dette innebærer at offentlig tegning etter de nye reglene om stiftelse må skje ved etterfølgende kapitalforhøyelse.

Regjeringen slutter seg videre til Banklovkommisjonens som i NOU 1998:14 side 160 uttaler at det ikke er grunn til å videreføre kravet om at det blant stifterne må være minst ti personer. Det vises til at de eierkontrollreglene som nå foreslås kan ivareta disse hensyn.

Det vises til forslag til:

- forsikringsvirksomhetsloven § 2-1 første ledd femte punktum. (Bestemmelsen sier at tillatelse skal nektes med mindre mer enn tre firedeler av forsikringsselskapets aksjekapital tegnes ved kapitalforhøyelse uten fortrinnsrett for aksjeeiere eller andre.)
- forretningsbankloven § 4 første ledd.

6.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

6.2 Stemmerettsbegrensingsreglene

6.2.1 *Sammendrag*

Etter Regjeringens syn er det lite hensiktsmessig å videreføre absolutte stemmerettsbegrensninger dersom det åpnes for en mer skjønnsmessig eierkontroll. EUs eierkontrollregler gjelder erverv av eierandeler som representerer bestemte andeler av institusjonens eierkapital, andel av stemmene og rettigheter til eierandeler som gir slik stemmerett. Temaet for kontrollen er hvilken innflytelse slike erverv gir. Et helt sentralt ledd i slik kontrollutøvelse er for eksempel stemmegivning på generalforsamlingen. Etter gjeldende rett kan ingen stemme for mer enn 10 pst. av stemmene i selskapet eller for mer enn 20 pst. av de stemmer som er representert på generalforsamlingen, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-4. Bestemmelsen må ses i sammenheng med gjeldende eierbegrensingsregel på 10 pst. i § 2-2. Begrunnelsen for særskilte stemmerettsregler var muligheten for begrenset oppmøte på generalforsamlingen i en finansinstitusjon. En slik tilleggsbegrensning retter seg mer

direkte mot adgangen til å øve innflytelse enn selve eierandelen isolert sett. Etter forslaget til nytt skjønnsbasert system vil det kunne gis tillatelse til å inneha en eierandel som gir rett til på en generalforsamling å stemme for eksempelvis 30 pst. av aksjene i en finansinstitusjon. For at innholdet i en slik tillatelse skal gi tilstrekkelig mening, bør ikke den innflytelsen eierandelen representerer begrenses av stemmerettsreglene i § 2-4. Regjeringen legger til grunn at de særskilte stemmerettsbegrensninger for finansinstitusjoner som er inntatt i finansieringsvirksomhetsloven § 2-4 ikke har noen plass ved siden av de nye regler om eierforholdet som er inntatt i denne lovproposisjonen. Det foreslås derfor å oppheve de særskilte stemmerettsbegrensninger for finansinstitusjoner i finansieringsvirksomhetsloven § 2-4 og § 2-5 første ledd. De hensyn gjeldende stemmerettsregler skal ivareta vil imidlertid kunne ivaretas i den alminnelige egnethetsvurderingen, ved at en i den forbindelse vurderer egnethet i lys av den reelle innflytelse som vil kunne utøves.

Det vises til forslag til:

- opphevelse av finansieringsvirksomhetsloven § 2-4. (Det foreslås å oppheve stemmerettsbegrensningene for finansinstitusjoner.)
- finansieringsvirksomhetsloven § 2-5 første ledd og at nåværende andre ledd blir nytt første ledd. (Forbudet mot å stille garanti for aksjetegning er ikke lenger aktuell etter endringene i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2.)
- opphevelse av finansieringsvirksomhetsloven § 2-6 første ledd. (Teknisk justering, ved at henvisningen til §§ 2-4 og 2-5 tas ut som følge av at disse foreslås opphevet.)
- finansieringsvirksomhetsloven § 3-4 andre ledd første punktum. (Teknisk justering ved at henvisningen til § 2-4 tas ut ettersom denne bestemmelsen foreslås opphevet.)
- opphevelse av forsikringsvirksomhetsloven § 5-8 første ledd og at andre ledd blir nytt første ledd. (Det foreslås å oppheve stemmerettsbegrensninger for forsikringsselskaper mv. i likhet med det som foreslås for finansinstitusjoner generelt.)
- forsikringsvirksomhetsloven § 13-8 første ledd. (Teknisk justering ved at henvisningen til § 5-8 første ledd tas ut ettersom bestemmelsen foreslås opphevet.)

6.2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til brev 21. mai 2003 fra finansministeren der finansministeren viser til Regjeringens forslag til lovvedtak III om opphevelse av finansieringsvirksomhetsloven § 2-5. Det riktige skal være at kun bestemmelsens første ledd foreslås opphevet, og at nåværende andre ledd blir nytt første

ledd. Komiteen har tatt hensyn til dette i sin tilråding til vedtak til lov.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

6.3 Konesjonsregler knyttet til virksomhetsutøvelse

6.3.1 Sammendrag

Etter Regjeringens vurdering er det i lys av forslaget om å oppheve gjeldende eierbegrensningsregler behov for lovendringer for å sikre en full gjennomføring av bankdirektivet (2000/12/EF) artikkel 7 og tilsvarende regler i forsikringsdirektivene. Det vises i den anledning til at direktivene krever en egnethetsvurdering før det gis virksomhetskonsesjon. Denne egnethetsvurderingen er sammenfallende med den egnethetsvurdering som kreves ved erverv av kvalifisert eierandel mv., jf. bankdirektivet artikkel 7 og 16. Etter Regjeringens vurdering er det naturlig å innføre en slik tilsvarende parallell i det norske regelverket også, selv om de foreslåtte norske reglene på enkelte punkter er noe mer konkrete enn det som kreves etter direktivene. Det vises i den anledning til forslag til endring i forretningsbankloven § 8a nytt tredje ledd, forsikringsvirksomhetsloven § 2-1 første ledd og finansieringsvirksomhetsloven § 3-3 nytt sjette ledd.

Regjeringen vil for øvrig vurdere forslaget om tilbakekall av konsesjon i tilknytning til oppfølgingen av NOU 1998:14. Det vises til at de alminnelige forvaltningsrettslige regler om omgjøring av bl.a. konsesjonsvilkår etter omstendighetene vil kunne få anvendelse på slike situasjoner forslaget tar sikte på å regulere.

Det vises til forslag til:

- forsikringsvirksomhetsloven § 2-1 første ledd tredje og fjerde punktum og andre ledd. (Bestemmelsen gir bl.a. eierkontrollreglene anvendelse ved vurdering av forsikringsselskapers søknad om konsesjon.)
- forretningsbankloven § 8a nytt tredje ledd. (Forslag gir eierkontrollreglene i finansieringsvirksomhetsloven anvendelse for forretningsbankers søknad om konsesjon.)
- finansieringsvirksomhetsloven § 3-3 nytt sjette ledd og at nåværende sjette ledd blir nytt syvende ledd. (Forslaget gir eierkontrollreglene anvendel-

se for finansieringsselskapers søknad om konsesjon).

- finansieringsvirksomhetsloven § 3-4 første ledd annet punktum. (Teknisk justering som følge av forslaget til at nåværende finansieringsvirksomhetsloven § 3-3 sjette ledd blir nytt syvende ledd.)

6.3.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

6.4 **Konsesjonsregler knyttet til oppkjøp, fusjoner mv.**

6.4.1 *Sammendrag*

Innledningsvis vil Regjeringen bemerke at gjeldende konsesjonsregler for oppkjøp mv. av finansinstitusjoner generelt har et videre anvendelsesområde enn de foreslåtte reglene om eierkontroll, ved at de i tillegg til oppkjøp også omfatter fusjon, fisjon og overdragelse av vesentlige deler av virksomheten i institusjonen. På den annen side vil eierkontrollreglene omfatte situasjoner som ikke reguleres av de alminnelige konsesjonsreglene, for eksempel ved erverv av ikke-kontrollerende eierposter.

Det er likevel på det rene at disse reglene i mange tilfeller i prinsippet vil kunne få anvendelse ved siden av hverandre. Dette vil typisk gjelde ved oppkjøp av en finansinstitusjon. Regjeringen kan ikke se at reglene vil kunne stå i rettslig motstrid til hverandre, men slik parallell lovregulering reiser enkelte særlige problemstillinger.

Et viktig spørsmål gjelder hvilke hensyn som skal vurderes etter hhv. eierkontrollreglene og de alminnelige konsesjonsreglene. Det synes lite hensiktsmessig å trekke en klar grense mellom de hensyn som er relevante ved eierkontrollen og de hensyn som er relevante ved den alminnelige konsesjonsbehandlingen. De relevante hensyn ved eierkontrollen omfatter bl.a. en vurdering av erververs økonomiske stilling, tilsynsmessige forhold mv. Ved vurdering etter de alminnelige konsesjonsreglene, vil tilsynsmessige forhold, soliditet og konkurranseforhold stå sentralt.

Det vil også etter omstendighetene kunne oppstå tidsmessig sammenfall av vurderingen av søknader etter de to regelsettene, selv om det her er visse forskjeller. Konsesjonsplikten etter eierkontrollreglene vil normalt utløses på et noe tidligere tidspunkt enn

de alminnelige konsesjonsreglene, men det vil neppe være noe i veien for at en erverver velger å fremme søknad etter konsesjonsreglene på et tidligere tidspunkt (dvs. samtidig med at det sendes søknad etter eierkontrollreglene).

Forholdene synes derfor å ligge godt til rette for at myndighetene skal kunne vurdere ervervet etter de to regelsettene samtidig. Det antas at dette vil kunne avhjelpe de praktiske problemer som vil kunne oppstå som følge av at to regelsett får anvendelse. Det bemerkes imidlertid at pliktsubjektet er forskjellig etter de to regelsettene. Eierkontrollreglene retter seg direkte mot den aktuelle erverver, mens konsesjonsreglene retter seg mot institusjonene som sådan.

Det understrekes videre at saksbehandlingsfristen kun gjelder i forhold til reglene om eierkontroll. Myndighetene bør ha mulighet til å kunne vurdere nøye om det for eksempel er behov for ytterligere konsesjonsvilkår i tilknytning til de alminnelige konsesjonsreglene, og i så fall vil utfallet av eierkontrollen kunne avklares på et tidligere tidspunkt enn utfallet av den alminnelige konsesjonsbehandlingen.

Det vises til forslag til:

- forsikringsvirksomhetsloven § 3-6 andre ledd. (Etter forslaget vil ethvert erverv som innebærer at et norsk forsikringselskap blir et datterselskap omfattes av konsesjonsplikten, uavhengig av om erverver er norsk eller utenlandsk.)
- finansieringsvirksomhetsloven § 3-6 tredje ledd. (Etter forslaget vil ethvert erverv som innebærer at et norsk finansieringsforetak blir et datterselskap omfattes av konsesjonsplikten, uavhengig av om erverver er norsk eller utenlandsk.)

6.4.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

6.5 **Konsernreglene**

6.5.1 *Generelt*

6.5.1.1 SAMMENDRAG

Regjeringens forslag til endringer i eierbegrensningsreglene går på enkelte punkter noe lenger enn arbeidsgruppens forslag, og dette reiser enkelte spørsmål i tilknytning til reguleringen av finanskonsern mv. som ikke ble drøftet av arbeidsgruppen.

Det gjelder særlige regler for såkalt finanskonsern, dvs. konsern hvor minst ett selskap (som ikke er

morselskapet) er en finansinstitusjon. Disse reglene finnes dels i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2a, og dels i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 1 til 5. I tillegg finnes enkelte bestemmelser i særlovgevingen for den enkelte institusjon. Det er en nær lovteknisk sammenheng mellom konsernreglene og eierbegrensingsreglene. Dette gjelder særlig konsernreglene i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd, som er utformet som unntak fra den alminnelige 10 pst.-begrensningen i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 første ledd. I tillegg er det en viss materiell sammenheng mellom konsernreglene og eierbegrensingsreglene. Dette vil drøftes nærmere i det følgende.

Som et generelt utgangspunkt vil ikke Regjeringen nå foreslå endringer i konsernreglene i større utstrekning enn det som er nødvendig for å foreta en tilpasning til de nye reglene om eierkontroll. Lovteknisk bør også konsernreglene i størst mulig grad "stå på egne ben" i forhold til eierkontrollreglene.

Gjeldende konsernregler pålegger bl.a. konesjonsplikt ved etablering av finanskonsern, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-3 og § 2a-4. Videre gjelder særskilte regler om transaksjoner og konsolidering mv., jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-8 og § 2a-9. I tillegg gjelder enkelte særregler for morselskap i finanskonsern som kun forvalter sine eierinteresser i konsernet, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-10 til § 2a-16. Regjeringen vil ikke foreslå vesentlige endringer i disse reglene. Et generelt spørsmål er imidlertid når konsernreglene kommer til anvendelse, for eksempel når konsesjonsplikten vil inntre. Dette reiser ikke særlig tvil i dag, fordi det i utgangspunkt er forbudt for en finansinstitusjon å eie mellom 10 og 100 pst. av en annen finansinstitusjon. Opphevelsen av disse reglene kan i prinsippet gi opphav til usikkerhet om det foreligger et konsernforhold som reguleres av lovens kapittel 2a, siden det i konserndefinisjonen til dels inngår skjønnsmessige kriterier dersom eierforholdet ikke overstiger 50 pst. I utgangspunktet vil en legge til grunn aksjelovgivningens konsernbegrep ved vurderingen av slike situasjoner. For øvrig er det lite trolig at dette vil bli en praktisk problemstilling, siden en vil søke å eliminere denne type tvilsspørsmål under konsesjonsbehandlingen og de vilkår som vil bli satt i den forbindelse, hvor nettopp hensynet til ryddige eierforhold og tilsynsmessige forhold vil stå sentralt.

Regjeringens forslag til endringer i eierbegrensingsreglene reiser imidlertid realitetsproblemer i særlig to retninger. For det første vil Regjeringens forslag innebære at det ikke lenger vil være et lovbestemt forbud mot at en ikke-finansinstitusjon eier en finansinstitusjon. Gjeldende konsernregler bygger imidlertid på et slikt lovbestemt forbud, og disse reglene må følgelig justeres, jf. nærmere om dette

nedenfor. For det andre foreslås å oppheve de lovbestemte krav i eierbegrensingsreglene knyttet til størrelsen på en finansinstitusjons eierskap i en annen finansinstitusjon. I hvilken grad enkelte elementer av disse reglene bør videreføres i konsernregelverket, og om det for øvrig er nødvendig med endringer i reglene knyttet til organiseringen av finanskonsern, vil drøftes nærmere.

Det kan generelt reises spørsmål om i hvilken grad finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2a gjelder for utenlandske selskaper som erverver norske finansinstitusjoner, jf. uttalelser i Ot.prp. nr. 2 (1991-1992) s. 23. Etter Regjeringens syn bør ihvertfall bestemmelser om konsesjon i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-3 mv. gjelde ved slike erverv. For øvrig bør det gis adgang til å regulere forholdet til utenlandske eiere nærmere i forskrift, jf. forslag til presisering av forskriftshjemmelen i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-1 andre ledd.

Det vises til forslag til:

- forsikringsvirksomhetsloven § 3-6 første ledd. (Endringen reflekterer endringene i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2.)
- forsikringsvirksomhetsloven § 5-1 første ledd fjerde punktum og tredje ledd første punktum, § 5-4 sjette ledd og § 5-5 tredje ledd første punktum. (Endringene innebærer en teknisk tilpasning til endringene i finansieringsvirksomhetsloven. Ved vurderingen av om det foreligger et konsernforhold må det tas utgangspunkt i konserndefinisjonen i aksjelovene.)

6.5.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen vil vise til brev av 6. mai 2003 fra Landkreditt til saksordfører hvor de ber om klare føringer for at Landkreditts konsernstruktur nå vil være en lovlig tillatt konsernstruktur. Spørsmålet er forelagt Finansdepartementet som i brev av 16. mai 2003 skriver:

"... De eierbegrensingsreglene i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 som i dag stenger for Landkreditts eierstruktur, foreslås opphevet og erstattet av regler om eierkontroll. Dette medfører bl.a. at det i utgangspunktet ikke lenger vil gjelde noe lovbestemt forbud mot at en kredittforening kan eie en bank. ..."

Selv om Landkreditts konsernstruktur etter dette vil være lovlig, viser komiteen, i likhet med departementet, til at Landkreditt vil bli underlagt krav om tillatelse, hvor tillatelsen vil bero på en bred egnethetsvurdering.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

6.5.2 Endringer som følge av forslaget om å oppheve forbudet mot at andre enn finansinstitusjoner skal kunne være morselskap til en finansinstitusjon

6.5.2.1 SAMMENDRAG

Etter Regjeringens forslag vil det ikke lenger være et lovbestemt forbud mot at andre enn finansinstitusjoner eier en finansinstitusjon. Hvorvidt en slik eierkonstellasjon skal tillates eller ikke, vil måtte vurderes i forhold til de alminnelige retningslinjene for egnethetsvurderingen og konsesjonsreglene som gjelder ved opprettelsen av et finanskonsern, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-3 andre ledd.

Et spørsmål som oppstår i den sammenheng er om eier av en finansinstitusjon som ikke selv er finansinstitusjon, skal underlegges særskilt regulering. Etter gjeldende finansieringsvirksomhetslov § 2a-5 må morselskap i finanskonsern enten være en finansinstitusjon eller et holdingselskap som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d. Slike holdingselskaper skal regnes som en finansinstitusjon i forhold til reglene i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2a, jf. også § 2-1. Slike foretak er underlagt de alminnelige eierbegrensingsreglene, tilsyn, kapitalregler mv. Videre gjelder det viktige særregler for slike foretak i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-10 flg.

Etter Regjeringens syn er det et åpenbart behov for regulering av eier som ikke selv er finansinstitusjon, bl.a. for å sikre et effektivt tilsyn. Etter Regjeringens syn er imidlertid dette forhold som bør utredes nærmere, og det foreslås derfor at de nærmere reglene om dette kan gis i forskrifter. Det antas at slike forskrifter kan gis med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-1 andre ledd. Det vises for øvrig til at enkelte bestemmelser i særlovgivningen inneholder krav til morselskapet, jf. bl.a. forsikringsvirksomhetsloven § 5-1 og § 5-4. Det foreslås ingen endringer i disse.

Slike foretak som eier en finansinstitusjon (men som ikke selv er en finansinstitusjon) vil således bli underlagt visse plikter i konsernkapitlet, og det synes hensiktsmessig å innta en legaldefinisjon av "eierforetak" i lovens § 2a-2 ny bokstav e). Slike foretak vil således være noe annet enn de rene holdingselskaper som nevnt i § 2a-2 bokstav d). Slike holdingselskaper vil fortsatt ha en lovbestemt funksjon i organiseringen av finanskonsern, og de bør derfor fortsatt være definert i loven og reguleres som en finansinstitusjon, jf. nedenfor.

Et annet spørsmål er hvilke regler som skal gjelde for konsernet som sådan når et slikt eierforetak er konsernspiss. Etter Regjeringens syn er det neppe behov for særregulering av slike konsern. En gruppe bestående av et eierforetak og en finansinstitusjon vil anses som et finanskonsern, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav a). Dette innebærer bl.a. at reglene om konserntransaksjoner og konsolidering vil komme til anvendelse, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-8 og § 2a-9. Etablering av slikt konsernforhold vil også kreve konsesjon etter finansieringsvirksomhetsloven § 2a-3 andre ledd. Det vil imidlertid oppstå særlige spørsmål om hvilke former for virksomhet som skal kunne drives i slikt finanskonsern, jf. gjeldende finansieringsvirksomhetslov § 2a-6. De nærmere reglene om slike forhold bør kunne gis i forskrift. Det antas at slik forskrift eventuelt kan gis med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-1 andre ledd (jf. første ledd), men det foreslås en teknisk presisering i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-6 om dette.

Dersom det aktuelle konsernet er et blandet finanskonsern (dvs. med både bank og forsikring) oppstår imidlertid særskilte spørsmål.

Det vises til forslag til:

- finansieringsvirksomhetsloven §§ 2a-1 andre ledd, 2a-2 bokstav e, 2a-3 andre ledd første punktum, 2a-5, 2a-6 første ledd og 2a-7 andre ledd første punktum.

6.5.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

6.5.3 Endringer i reglene om organiseringen av finanskonsern mv.

6.5.3.1 SAMMENDRAG

Regjeringen foreslår å fjerne det lovbestemte kravet i eierbegrensingsreglene knyttet til størrelsen på en finansinstitusjons eierskap i en annen finansinstitusjon. Dette innebærer imidlertid ikke at en mener det i fremtiden vil være mindre viktig å sikre klare og tydelige eierforhold innen et finanskonsern. Etter Regjeringens syn vil imidlertid slike hensyn kunne ivaretas på en mer målrettet måte i et skjønnsbasert system. Det bør derfor klargjøres i de lovfestede retningslinjer at erverver må overbevise myndighetene

om at det internt i et finanskonsern opprettholdes klare og tydelige eierforhold som ikke vil vanskeliggjøre et effektivt tilsyn. Videre vil det kunne settes vilkår i tilknytning til en eventuell tillatelse. Opphevelsen av det lovbestemte kravet om 100 pst. eie innebærer at det ikke lenger er nødvendig å opprettholde særreglene som gjelder for utenlandske institusjoners adgang til å eie mindre enn 100 pst. av sine norske datterselskaper. Etter disse reglene er det tilstrekkelig at det utenlandske morselskapet eier mer enn 50 pst. av aksjene i den norske institusjonen, forutsatt at de øvrige aksjene eies av andre finansinstitusjoner, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 3-5 andre ledd, forretningsbankloven § 4 tredje ledd og finansieringsvirksomhetsloven § 3-6 tredje ledd bokstav b og fjerde ledd. I samsvar med arbeidsgruppens forslag og Banklovkomisjonens forslag i NOU 1998:14, foreslår Regjeringen å oppheve disse reglene.

Ovennevnte løsning reiser imidlertid enkelte spørsmål. For det første må det vurderes å videreføre de elementer i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 1 til 5 som ikke regulerer eierandelens størrelse. Dette gjelder bl.a. lovregler om plasseringen av de ulike konsernselskaper i forhold til hverandre, jf. også nærmere omtale i NOU 2002:3 s. 51. For det andre kan det reises spørsmål ved om det innad i visse typer finanskonsern fortsatt bør gjelde krav til eierandelens størrelse. Disse forhold vil drøftes nærmere nedenfor.

I det følgende vil Regjeringen særlig drøfte organiseringen av såkalt blandet finanskonsern, dvs. konsern hvor det både inngår bank og forsikringsselskap, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav b. Slike konsern er i dag regulert i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 1 og 2. Regjeringen ser ikke grunn til å videreføre de særskilte konsernreglene for kredittforsikringsselskaper og finansierings- og låneformidlingsselskaper i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 3 til 5. Hensynet til en hensiktsmessig organisering av konsern hvor slike foretak inngår, vil kunne vurderes i tilknytning til de alminnelige eierkontrollreglene og konsesjonsreglene i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-3 andre ledd. Det vises for øvrig til at Banklovkomisjonen ikke foreslo å videreføre den særskilte reguleringen av slike foretak i NOU 1998:14.

Det følger av gjeldende rett (finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 1 bokstav a) at forsikringsselskap kan eies 100 pst. av et morselskap i konsern eller i fellesskap av flere selskaper innen konsernet, forutsatt at fordelingen av aksjene i morselskapet er i samsvar med eierbegrensningsreglene. Forsikringsselskap kan også eies av gjensidig forsikringsselskap eller av en gruppe av slike selskaper som nevnt i forsikringsvirksomhetsloven § 4-10. Videre kan forsikringsselskap eies av en bank, dersom

banken eier forsikringsselskapet gjennom et 100 pst. eiet holdingselskap, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 1 bokstav c. Det følger av finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 2 bokstav a. at en bank kan eies 100 pst. av morselskap i konsern som omfattes av forsikringsvirksomhetsloven eller morselskap som ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i finanskonsern, forutsatt at fordelingen av aksjer i slike morselskap er i samsvar med eierbegrensningsreglene. Videre kan en bank eies 100 pst. av et forsikringsselskap, forutsatt at forsikringsselskapet eier banken gjennom et 100 pst. eiet holdingselskap, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 2 bokstav b. Tilsvarende adgang til å eie bank gjelder konserngruppe bestående av gjensidige forsikringsselskaper eller tilsvarende konserngrupper. Organisering og eierforhold i blandet finanskonsern er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 2 (1991-1992).

Det er gitt særskilte regler for etablering av konsern bestående av sparebank og gjensidig forsikringsselskap, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-16. Det vises til nærmere omtale i Ot.prp. nr. 45 (1998-1999).

Banklovkomisjonen foreslo i NOU 1998:14 å lovfeste nærmere regler om eierforhold og organisering av blandet finanskonsern. Kommisjonen var delt i et flertall og et mindretall. Flertallet foreslo å lovfeste en hovedregel om at morselskapet på toppen av et blandet konsern alltid skal være et selskap som bare skal ha til formål å forvalte sine eierinteresser i døtrene (også kalt "holdingmodellen"). Mindretallet foreslo å oppheve de særskilte kravene til organiseringen av blandet finanskonsern, og mente at aktørene selv burde kunne velge den modell de fant hensiktsmessig. Høringsinstansene var også delt i dette spørsmålet. Bl.a. støttet Kredittilsynet og Norges Bank flertallets forslag, mens representanter for finansnæringen i hovedsak sluttet seg til mindretallets forslag.

Etter Regjeringens vurdering er det ikke naturlig å ta opp dette spørsmålet til generell vurdering nå. I tråd med Regjeringens generelle utgangspunkt nevnt innledningsvis, bør en nå begrense seg til å foreta de endringer som er nødvendige for å gjennomføre de nye reglene om eierkontroll. Øvrige endringer i konsernreguleringen vil kunne vurderes i tilknytning til den nærmere oppfølgingen av NOU 1998:14.

I tråd med dette foreslås å videreføre gjeldende regulering av blandede konsern. Dette innebærer at det fortsatt bør stilles krav om at morselskapet er et holdingselskap som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 andre ledd bokstav d, som igjen eier banken og forsikringsselskapet (holdingmodellen).

I tilfelle morselskapet er en operativ bank, forsikringsselskap eller konsernenhet bestående av gjensidige konsernselskaper må henholdsvis bank eller for-

sikring eies gjennom et mellomliggende holdingselskap.

Etter Regjeringens syn vil slike konsernmodeller bidra til å skape klare selskapsrettslige skiller mellom bank- og forsikringsvirksomheten i finanskonsern.

Holdingselskaper som nevnt vil være en finansinstitusjon, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d og finansieringsvirksomhetsloven § 2-1 første ledd annet punktum, og vil ikke kunne drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i de operative selskapene. Ved erverv av et holdingselskap i "holdingmodellen" vil derfor eierkontrollreglene få anvendelse.

Et særlig spørsmål er om det bør videreføres lovbestemte krav til eierandelens størrelse mellom konsernselskaper i et blandet konsern eller delkonsern. I en mellomliggende holdingmodell synes det naturlig å kreve at det operative selskapet eier alle aksjene i holdingselskapet. Holdingselskapet vil i en slik struktur kun være et selskapsrettslig instrument for utøvelse av det operative selskapets eierskap, noe som forutsetter heleie. Et særlig spørsmål er om det fortsatt bør være et lovbestemt krav om en viss eierandel fra holdingselskapet ned i de operative selskapene, uavhengig av om det gjelder holdingmodellen eller den mellomliggende holdingmodellen. Regjeringen kan ikke se at det er nødvendig med lovregler om dette. Holdingselskapet vil forutsetningsvis eie mer enn 50 pst. av aksjene i det operative selskapet (dvs. inneha "bestemmende innflytelse" jf. aksjelovens konserndefinisjon), og i tillegg kan myndighetene under konsesjonsbehandlingen sette vilkår om en høyere eierandel dersom dette synes nødvendig ut fra bl.a. tilsynsmessige hensyn. Det foreslås for ordens skyld å presisere adgangen til å sette slike vilkår i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-6 andre ledd.

Ovenfor er det drøftet særskilte spørsmål knyttet til reguleringen av blandet finanskonsern i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 1 og 2, dvs. hvor både bank og forsikring inngår. Det følger imidlertid implisitt av finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 andre ledd nr. 2 at en bank ikke kan eie en annen bank. Regjeringen tar ikke sikte på å endre dette, jf. forslag til presisering i § 2a-6 andre ledd.

Det foreslås videre at Kongen i særlige tilfelle kan gjøre unntak fra første til tredje ledd. For øvrig vises det til at Kredittilsynet for tiden utarbeider et høringsnotat der direktiv 2002/87/EF om utvidet tilsyn med blandede finanskonsern vil bli foreslått innarbeidet i norsk rett. Regjeringen vil kunne komme tilbake med nærmere regler om finanskonsern i forbindelse med gjennomføringen av direktivet.

Det vises til forslag til:

- forretningsbankloven § 4 andre ledd, opphevelse av tredje ledd, endring i nåværende fjerde ledd,

som blir nytt tredje ledd og at femte ledd blir nytt fjerde ledd, samt § 11 fjerde ledd og opphevelse av § 13 første ledd åttende punktum.

- forsikringsvirksomhetsloven § 3-5 første ledd og opphevelse av andre ledd.
- finansieringsvirksomhetsloven § 2a-6 andre og sjette ledd og opphevelse av § 3-6 fjerde ledd.

6.5.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til brev 21. mai 2003 fra finansministeren der finansministeren viser til Regjeringens forslag til lovvedtak I om endring av forretningsbankloven § 11 fjerde ledd. Regjeringens forslag til bestemmelsens tredje punktum bør utgå, siden Banksikringsfondet er avviklet, jf. Ot.prp. nr. 33 (2001-2002) og Innst. O. nr. 35 (2001-2002). Komiteen har tatt hensyn til dette i sin tilråding til vedtak til lov.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og 3.2 og går imot Regjeringens forslag.

6.6 Tilbudsploktreglene mv.

6.6.1 Sammen drag

Regjeringen legger til grunn at de alminnelige tilbudsploktregler vil komme til anvendelse ved siden av de foreslåtte reglene om eierkontroll. Dette har betydning i to retninger.

For det første vil et betinget tilbud om å erverve mer enn 40 pst. av aksjene i et børsnotert foretak utløse et frivillig tilbud etter verdipapirhandelloven § 4-18. Regjeringen viser til at en forhåndsaksept er en endelig aksept av et betinget tilbud. Etter Regjeringens forslag vil erverver når visse vilkår er oppfylt kunne innhente slike aksepter uten at dette i seg selv skal inkluderes ved beregningen av de ulike terskelverdiene. Dersom erverver fremsetter et slikt betinget tilbud til mer enn 40 pst. av aksjonærene, vil enkelte av bestemmelsene om frivillige tilbud få anvendelse på tilbudet.

For det andre vil reglene om pliktige tilbud få anvendelse ved erverv av mer enn 40 pst. av aksjene i et børsnotert foretak. Regjeringen legger til grunn at de alminnelige tilbudsploktreglene vil gjelde ved siden av de foreslåtte reglene om eierkontroll, men tilbudsploktreglene vil komme til anvendelse på et senere tidspunkt i prosessen. Dersom erverver ønsker å erverve mer enn 40 pst. av aksjene i en børsnotert finansinstitusjon, vil vedkommende måtte søke om tillatelse til dette på forhånd. Ervervet vil først kunne

gjennomføres etter at eventuell tillatelse er gitt innen tre-måneders fristen, og det er først på dette tidspunktet at tilbudsplikten vil kunne bli aktuell.

For øvrig nevnes at Regjeringen i denne omgang ikke vil foreslå endringer i den alminnelige tilbudspliktgrensen i verdipapirhandelloven § 4-1. Tilbudspliktreglene vil imidlertid kunne vurderes nærmere på et senere tidspunkt, bl.a. i tilknytning til gjennomføringen av eventuelle EU-regler om overtagelsestilbud. Det vises til at EU-kommisjonen fremmet forslag til nye regler på området 2. oktober 2002.

6.6.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens vurdering ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 2.2 og punkt 3.2.

6.7 Særlig om flertallskrav ved fusjon

6.7.1 Sammendrag

Arbeidsgruppen foreslår at avtale om fusjon eller annen sammenslåing av finansinstitusjoner må ha tilslutning fra eierandeler som tilsvarer minst to tredeler av stemmene og kapitalen i hver av institusjonene. Etter alminnelig aksjelovgivning er dette flertallskravet knyttet til aksjekapitalen som er representert på generalforsamlingen, jf. allmennaksjeloven § 13-3 andre ledd og § 5-18.

Regjeringen kan ikke nå se behov for en slik særskilt selskapsrettslig regel som foreslått av arbeidsgruppen. Det vises til at forslaget ikke berører de nye reglene om eierkontroll. Regjeringen vil eventuelt kunne komme tilbake til forslaget i forbindelse med oppfølgingen av bl.a. NOU 1998:14 Finansforetak mv., hvor det også er foreslått enkelte selskapsrettslige bestemmelser for finansinstitusjoner.

6.7.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurdering ovenfor.

7. IKRAFTTREDELSE

7.1 Sammendrag

Regjeringen foreslår at de foreslåtte lovendringene trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer, at de enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid, og at Kongen kan gi forskrift om overgangsbestemmelser, jf. lovforslaget IV.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til ikraftredelse.

8. LOVFORSLAGETS ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

8.1 Sammendrag

Forslaget til nye eierkontrollregler innebærer en endring fra et forbudsbasert system til et mer skjønnsbasert system. Denne omleggingen i forhold til gjeldende eierbegrensningsregler åpner for at erverver kan søke om å eie mer enn ti pst. av en finansinstitusjon og i den forbindelse bli underlagt en egnethetsvurdering.

Forslaget antas å medføre noe økt ressursbruk hos myndighetene. Nærmere regler om hvilke opplysninger søknaden skal inneholde og de nærmere kriterier for skjønnsutøvelsen antas å bidra til effektivisering av saksbehandlingen. Behovet for økt ressursbruk vil både avhenge av søknadsmengden og av de ressurser som en forsvarlig behandling av den enkelte sak vil kreve. Regjeringen venter ikke at den økte ressursbruken vil være av en slik størrelsesorden at det vil få budsjettmessige konsekvenser. Det forutsettes videre at en søknad bare vil bli vurdert dersom det antas å foreligge en tilstrekkelig aktuell situasjon.

Når det gjelder ressursbruken for private skal det presiseres at en erverver som sikter mot en gitt eierandel innen en gitt tidshorison, forutsettes å søke om tillatelse for denne andelen direkte. Det er altså ikke nødvendig med suksessive søknader før passering av hver fastsatte terskelverdi. Søknaden må tilfredsstillende myndighetenes informasjonsbehov slik det foreslås beskrevet i forslaget til § 2-2 med tilhørende forskrifter, slik at det kan foretas en forsvarlig egnethetsvurdering. De lovfaste skjønnskriteriene antas å bidra til ytterligere forutberegnelighet i søkeprosessen. I kurante saker må ressursbruken således antas å være beskjeden.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen tar beskrivelsen av de økonomiske og administrative konsekvensene til etterretning.

9. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet:

I lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) skal § 2-3 annet ledd ny bokstav e) lyde:

- e) ervervet kan føre til en uønsket strukturutvikling i finansnæringen i distrikter og regioner med spredt bosetning eller næringsliv, vurdert ut fra bedrifte-

nes og forbrukernes behov for tilgang til finanstjenester fra finansmiljøer med nødvendig nærhet og kompetanse.

10. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (eierkontroll i finansinstitusjoner)

I

I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker gjøres følgende endringer:

§ 4 første og annet ledd skal lyde:

En forretningsbank skal stiftes i henhold til reglene i lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper § 2-1 eller lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper § 2-1. Tillatelse etter § 8 i loven her skal nektes hvis ikke mer enn tre firedeler av forretningsbankens aksjekapital tegnes ved kapitalforhøyelse uten fortrinnsrett for aksjeeiere eller andre.

Kongen kan tillate at en forretningsbank stiftes av tre eller flere banker uten tegningsinnbydelse, eller uten at tegningsinnbydelsen legges ut til offentlig tegning.

§ 4 tredje ledd oppheves.

§ 4 fjerde ledd blir nytt tredje ledd og skal lyde:

Første og annet ledd gjør ingen innskrenkning i en forretningsbanks adgang til å inngå i et finanskonsern etter finansieringsvirksomhetsloven § 2a-6.

§ 4 femte ledd blir fjerde ledd.

§ 7 oppheves.

§ 8 a nytt tredje ledd skal lyde:

Søknad om tillatelse etter § 8 første og annet ledd skal nektes med mindre Kongen er overbevist om at eiere av kvalifisert eierandel og innehav av slike eierandeler er i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2-3. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

§ 11 fjerde ledd skal lyde:

Generalforsamlingen velger elleve femtendeler av representantskapets medlemmer. Både medlemmene og varamedlemmene skal velges blant bankens aksjeeiere eller, dersom banken er stiftet eller ervervet overensstemmende med § 4 annet ledd, blant de deltakende bankers aksjeeiere, tillits- eller tjenestemenn. Valget forberedes av en valgkomité som er valgt av generalforsamlingen.

§ 13 første ledd åttende punktum oppheves.

II

I lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 2-1 første og annet ledd skal lyde:

Et forsikringsselskap kan ikke drive virksomhet uten tillatelse av Kongen, som kan sette vilkår for tillatelsen. Et forsikringsselskap skal ha forretningskontor og hovedkontor i Norge. Tillatelse skal nektes med mindre Kongen er overbevist om at eiere av kvalifisert eierandel og innehav av slike eierandeler er i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2-3. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet. Tillatelse skal nektes med mindre mer enn tre firedeler av forsikringsselskapets aksjekapital tegnes ved kapitalforhøyelse uten fortrinnsrett for aksjeeiere eller andre.

Tillatelse skal for øvrig gis med mindre det er grunn til å anta:

- (1) at selskapet ikke vil oppfylle de krav som stilles i lov eller i medhold av lov,
- (2) at startkapitalen ikke står i rimelig forhold til den planlagte virksomhet, eller
- (3) at tillatelse på annen måte vil få uheldige virkninger for forsikringstakerne eller grupper av forsikringstakere.

§ 3-5 første ledd skal lyde:

Et forsikringsselskap kan inngå i et konsernforhold i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2a-6 bare dersom:

- a) morselskapet, selskapene i konsernenheten eller annet eierselskap ikke er kredittforsikringsselskap, og
- b) morselskapet, selskapene i konsernenheten og i tilfelle alle andre selskaper i det konsern forsikringsselskapet tilhører, enkeltvis og samlet oppfyller vilkårene i § 7-1 og § 7-2 i loven her. Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelsene i denne bokstav og gi forskrifter om at konsernet

samlet må oppfylle også andre regler gitt i eller i medhold av loven her.

- c) konsernforholdet er etablert etter tillatelse etter *finansieringsvirksomhetsloven* § 2a-3.

§ 3-5 annet ledd oppheves.

§ 3-6 skal lyde:

§ 3-6 (sammenføring, deling mv.)

Sammenføring (fusjon) og deling (fisjon) av forsikringsselskaper og *morselskaper til forsikringsselskaper*, kan ikke gjennomføres uten Kongens tillatelse. Likt med deling regnes avhendelse av vesentlige deler av selskapets aktiva. Kongen avgjør i tvilstilfelle om en avhendelse omfatter vesentlige deler av selskapets aktiva.

Erverv av aksjer i et forsikringsselskap som allerede har tillatelse etter § 2-1 til å drive virksomhet, er avhengig av Kongens godkjenning når ervervet medfører at selskapet vil inngå i et konsern.

§ 5-1 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Styret skal ha et flertall av personer som ikke er ansatt i selskapet eller i selskaper i samme konsern.

§ 5-1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Reglene i denne paragraf gjelder også for *morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap*.

§ 5-4 sjette ledd skal lyde:

Reglene i første, annet, tredje og femte ledd gjelder også for *morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap*.

§ 5-5 tredje ledd første punktum skal lyde:

Reglene i denne paragraf gjelder også for *morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap*.

§ 5-8 første ledd oppheves. Annet ledd blir første ledd.

§ 13-8 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i § 3-5 og § 5-1 første ledd gjelder ikke for forsikringsselskaper som ifølge sine vedtekter bare kan overta direkte forsikring for en nærmere angitt krets av forsikringstakere, og eventuelt gjenforsikring i tillegg. Kongen kan for slike selskaper gjøre unntak også fra andre av lovens bestemmelser.

III

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (*finansieringsvirksomhetsloven*)

§ 2-2 skal lyde:

§ 2-2 Erverv av eierandeler i finansinstitusjoner

Erverv av kvalifisert eierandel i en finansinstitusjon kan bare skje i henhold til tillatelse gitt av Kongen etter reglene i paragrafen her. Som kvalifisert eierandel regnes her en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i en finansinstitusjon, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

Det samme gjelder erverv som medfører at en kvalifisert eierandel økes slik at den vil utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 25, 33 eller 50 prosent av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller ved annet erverv som gir bestemmende innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1-3 og allmennaksjeloven § 1-3. Enhver som vil avhende en kvalifisert eierandel eller redusere den så meget at eierandelen deretter er mindre enn en prosentvis grense som nevnt, skal gi melding om dette til Kredittilsynet.

Den samlede eierandel til en eier beregnes ut fra de eierandeler denne eier og i tillegg:

- eierandeler som denne etter avtale har rett til å erverve på eget initiativ,
- eierandeler som denne etter avtale har rett til å utøve stemmerett for, unntatt stemmerettsfullmakt som nevnt i aksjeloven § 5-2 og allmennaksjeloven § 5-2 når det ikke er gitt vederlag for fullmakten, og
- eierandeler som en person som omfattes av § 2-6 eier eller har rett til å erverve eller utøve stemmeretten for.

Ved beregning av eierandeler som nevnt i annet ledd inkluderes ikke avtale om erverv betinget av tillatelse etter finanslovgivningen, med mindre avtalen innebærer at:

- eierne gis rett til vederlag på mer enn 5 prosent av markedsverdien av aksjene på tilbudstidspunktet,
- eierne gis rett til lån fra tilbyderer, eller
- eiernes rett til å utøve stemmerettigheter knyttet til aksjene begrenses.

Søknaden skal angi størrelsen på den eierandel det tas sikte på å erverve. Kongen skal avgjøre om tillatelse skal gis innen tre måneder fra den dag fullstendig søknad er mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes fristen fra det

tidspunkt slike opplysninger ble mottatt. Dersom vedtak ikke er truffet når fristen utløper, anses tillatelse gitt.

Kongen kan gi forskrift til gjennomføring av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder regler om hvilke opplysninger søknaden skal inneholde. Kongen kan gi forskrift om plikt for finansinstitusjoner til å gi melding om eiere som har kvalifiserte eierandeler i institusjonen, og plikt for juridiske personer som har kvalifiserte eierandeler i finansinstitusjon til å gi melding om hvem som inngår i styret og ledelsen.

§ 2-3 skal lyde:

§ 2-3 Egnethetsvurdering

Kongen kan gi tillatelse til erverv av eierandeler i en finansinstitusjon dersom erververen er egnet til å utøve slik innflytelse i finansinstitusjonen som den samlede eierandel beregnet i henhold til § 2-2 vil gi grunnlag for. Dersom det omsøkte ervervet vil gi erververen en eierandel som utgjør eller overstiger 25 prosent, skal tillatelse nektes hvis ikke Kongen er overbevist om at de hensyn som er nevnt i annet ledd tilsier at ervervet gjennomføres. I tillegg skal Kongen i slike tilfeller være overbevist om at ervervet ikke vil medføre uønskete virkninger for kapital- og kredittmarkedenes virkemåte. Det kan settes vilkår for tillatelsen.

Ved vurdering av om tillatelse skal gis, skal Kongen særlig legge vekt på om:

- a) erververen anses egnet som eier ut fra tidligere handlemåte i forretningsforhold, tilgjengelige økonomiske ressurser og hensynet til forsvarlig virksomhet,*
- b) erververen vil kunne bruke sin innflytelse i institusjonen til å oppnå fordeler for egen eller tilknyttet virksomhet, eller indirekte øve innflytelse på annen næringsvirksomhet,*
- c) ervervet er i samsvar med målsetningen om et finansmarked basert på konkurranse mellom innbyrdes uavhengige institusjoner, eller vil kunne svekke institusjonens uavhengighet i forhold til andre næringslivsinteresser,*
- d) eierforholdene i institusjonen etter ervervet vil vanskeliggjøre effektivt tilsyn med institusjonen.*

Kongen kan i forskrift fastsette ytterligere retningslinjer for skjønnsutøvelsen.

Kongen kan tilbakekalle en tillatelse dersom det er grunn til å anta at innehaveren har utvist slik handlemåte at forutsetningene for tillatelse ikke lenger er til stede.

§ 2-4 første ledd oppheves. Nåværende andre ledd blir første ledd.

§ 2-5 oppheves.

§ 2-6 første ledd skal lyde:

Like med aksjeeierens egne aksjer regnes i forhold til reglene i § 2-2 de aksjer som eies eller overtas av:

- a) aksjeeierens ektefelle, mindreårige barn eller personer som aksjeeieren har felles husholdning med,
- b) selskap hvor aksjeeieren har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1-3,
- c) selskap innen samme konsern som aksjeeieren, og
- d) noen som det må antas aksjeeieren har forpliktende samarbeid med når det gjelder å gjøre bruk av rettighetene som aksjonær.

§ 2-23 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 2a-1 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om hvilke bestemmelser som skal gjelde for utenlandske foretak.

§ 2a-2 ny bokstav e skal lyde:

- e) Som eierforetak regnes i dette kapittel annet foretak enn foretak som nevnt i § 1-4 og bokstav d som er morselskap til en finansinstitusjon.*

§ 2a-3 annet ledd første punktum skal lyde:

Uten Kongens tillatelse kan ingen inneha så stor eierinteresse i en finansinstitusjon at det vil bestå et konsernforhold mellom erververen og finansinstitusjonen.

§ 2a-5 skal lyde:

§ 2a-5 Morselskap i finanskonsern

Morselskap i finanskonsern kan være:

- a) finansinstitusjon som omfattes av § 1-4,
- b) selskap som omfattes av § 2a-2 bokstav d, eller
- c) eierforetak som omfattes av § 2a-2 bokstav e.

§ 2a-6 første og annet ledd skal lyde:

I tillegg til morselskap som nevnt i § 2a-5, kan når ikke annet følger av lov eller forskrift, finanskonsern omfatte:

- a) finansinstitusjoner,
- b) forvaltningsselskap for verdipapirfond,
- c) eiendoms- og investeringsselskaper,
- d) inkassoselskaper,
- e) selskap som formidler finansielle tjenester, og
- f) selskap med naturlig tilknytning til finansierings- eller forsikringsvirksomhet.

Organiseringen av et finanskonsern skal godkjennes av Kongen. I forbindelse med godkjenningen kan det stilles vilkår om at selskap som inngår i fi-

nanskonsern skal være direkte eiet av morselskap som nevnt i § 2a-2 annet ledd bokstav d eller organiseres i samme delkonsern. Det kan stilles vilkår om størrelsen på morselskapets eierandel. En bank kan ikke eies av en annen bank. I blandet konsern skal enten:

- a) morselskapet være holdingselskap som nevnt i § 2a-2 annet ledd bokstav d,
- b) forsikringsselskapet utøve bestemmende innflytelse i banken gjennom et 100 prosent eiet datterselskap som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i foretak som ikke driver forsikringsvirksomhet, eller
- c) banken utøve bestemmende innflytelse i forsikringsselskapet gjennom et 100 prosent eiet datterselskap som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i forsikringsselskaper.

§ 2a-6 nytt sjette ledd skal lyde:

Kongen kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra første og annet ledd.

§ 2a-7 annet ledd første punktum skal lyde:

Andre endringer i organiseringen enn nevnt i første ledd skal godkjennes av Kongen, med mindre annet følger av forskrift.

§ 3-3 nytt sjette ledd skal lyde:

Søknad om tillatelse etter første ledd skal nektes hvis ikke Kongen er overbevist om at eiere av kvalifisert eierandel og innehav av slike eierandeler er i samsvar med § 2-3. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

Nåværende sjette ledd blir nytt syvende ledd.

§ 3-4 første ledd annet punktum skal lyde:

Denne lovs § 3-3 annet, tredje, sjette og syvende ledd gjelder tilsvarende for utenlandske finansieringsforetak.

§ 3-4 annet ledd første punktum skal lyde:

For filial av finansinstitusjon med tillatelse etter første ledd gjelder denne lovs bestemmelser med unntak av kapittel 2a og §§ 2-2, 2-3, 2-6, 2-18 til og med 2-24, 3-5, 3-6, 3-8 til og med 3-11 og 3-17.

§ 3-6 tredje ledd skal lyde:

Erverv av aksjer i finansieringsforetak som har tillatelse etter § 3-3 er avhengig av godkjenning fra Kongen når ervervet medfører at foretaket vil inngå i et konsern.

§ 3-6 fjerde ledd oppheves.

§ 5-2 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan ilegge den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan gi nærmere regler om fastsettelse av tvangsmulkt, herunder mulktens størrelse.

Eierandel ervervet i strid med reglene om eierkontroll skal umiddelbart tvangsselges. Tvangsfullbyrdelsesloven § 10-6, jf. § 8-16 kommer ikke til anvendelse. Stemmerett knyttet til slike eierandeler kan ikke anvendes.

IV

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid. Kongen kan gi forskrift om overgangsbestemmelser.

Oslo, i finanskomiteen, den 22. mai 2003

Siv Jensen
leder

Heidi Larsen
ordfører